

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav sociálních studií

**Osobnostní a sociální charakteristiky subkultury  
hooligans**

Bakalářská práce

Autor: Lenka Dekanová

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Vedoucí práce: PhDr. Josef Kasal, PhD., MBA

Oponent: Mgr. Sylvie Tichotová

## Zadání bakalářské práce

**Autor:** Lenka Dekanová

**Studium:** P20K0064

**Studijní program:** B7507 Specializace v pedagogice

**Studijní obor:** Sociální patologie a prevence

**Název bakalářské práce:** **Osobnostní a sociální charakteristiky subkultury hooligans**

**Název bakalářské práce AJ:** Personal and social characteristics of the hooligans subculture

### Cíl, metody, literatura, předpoklady:

S použitím odborné literatury a výsledků výzkumných šetření provedených v českém fotbalovém prostředí je cílem práce popsat a analyzovat subkulturu hooligans, se zaměřením na osobnostní a sociální charakteristiky jejich příslušníků. Součástí práce je kvalitativní výzkumné šetření, které se zaměřuje na subjektivně vnímanou roli jednotlivců hlásících se k subkultuře hooligans.

KASAL, Josef. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-362-8.

HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

GIRTLE, Roland. *Okrajové sociální kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2728-2.

SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

**Zadávající pracoviště:** Ústav sociálních studií,  
Pedagogická fakulta

**Vedoucí práce:** PhDr. Josef Kasal, MBA, Ph.D.

**Oponent:** Mgr. Sylvie Tichotová

**Datum zadání závěrečné práce:** 1.2.2022

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Osobnostní a sociální charakteristiky subkultury hooligans zpracovala samostatně, pod vedením PhDr. Josefa Kasala, Ph.D., MBA a uvedla jsem všechny použité zdroje.

V Hradci Králové dne 20.4.2023

---

Lenka Dekanová

## **Poděkování**

Chtěla bych poděkovat panu PhDr. Josefu Kasalovi, Ph.D., MBA za odborné vedení této práce, za jeho vstřícnost, trpělivost a cenné rady. Dále děkuji všem informantům, kteří se zapojili do výzkumného šetření a pomohli mi tak tuto práci zdárně dokončit. V neposlední řadě děkuji mé rodině a blízkým, bez jejichž podpory by tato práce neměla nikdy možnost vzniknout.

## **Anotace**

DEKANOVA, Lenka. *Osobnostní a sociální charakteristiky subkultury hooligans*. Hradec Králové, 2023, 64 s. Bakalářská práce.

Práce pojednává o subkultuře fotbalových hooligans. Teoretická část se zaměřuje na vysvětlení základních pojmů, které s touto problematikou souvisí a je zde krátká kapitola věnovaná vývoji této subkultury na území naší republiky. Dále se zaměřuji na osobnostní a sociální charakteristiky jejich příslušníků a dále potom na jejich charakteristické projevy. Empirická část obsahuje kvalitativní výzkumné šetření osobnostních a sociálních charakteristik informantů, na základě kterých je pak cílem zjistit míru subjektivně vnímané identifikace se skupinou chuligánů a jejich činností.

**Klíčová slova:** fotbal, hooligans, násilí na stadionech, extremismus, subkultura

## **Annotation**

DEKANOVA, Lenka. Personal and social characteristics of the hooligans subculture. Hradec Králové, 2023, 64 p. Bachelor Thesis.

The thesis deals with the subculture of football hooligans. The theoretical part focuses on the explanation of basic concepts related to this issue, and there is a short chapter devoted to the development of this subculture in the territory of our republic. I also focus on the personality and social characteristics of its members and then on their characteristic expressions. The empirical part contains a qualitative research investigation of the personal and social characteristics of the informants, based on which the aim is to determine the degree of subjectively perceived identification with the group of hooligans and their activities.

Keywords: football, hooligans, stadium violence, extremism, subculture

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2022.  
(Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: 20.4.2023

Podpis studenta: \_\_\_\_\_

# Obsah

<b>ÚVOD</b> .....	<b>9</b>
<b>1 SPORT JAKO SOUČÁST ZPŮSOBU ŽIVOTA</b> .....	<b>10</b>
1.1 FOTBAL JAKO SPORTOVNÍ DISCIPLÍNA A JEHO MÍSTO VE ZPŮSOBU ŽIVOTA SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI.....	10
<b>2 CHARAKTERISTIKY FOTBALOVÉHO DIVÁCTVÍ A NÁSILÍ NA STADIONECH</b> <b>12</b>	
2.1 FOTBALOVÍ DIVÁCI .....	13
2.2 FOTBALOVÍ FANOUŠCI .....	14
2.3 FOTBALOVÍ CHULIGÁNI.....	15
2.4 FOTBALOVÍ CHULIGÁNI JAKO SUBKULTURA.....	17
<b>3 VÝVOJ FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ</b> .....	<b>19</b>
3.1 PRE-CHULIGÁNSKÁ ETAPA NEORGANIZOVANÉHO FOTBALOVÉHO NÁSILÍ, VÝTRŽNOSTÍ A VANDALISMU	19
3.2 MODERNÍ FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ ORGANIZOVANÝCH GANGŮ .....	21
<b>4 OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ CHARAKTERISTIKY FOTBALOVÝCH HOOLIGANS</b> <b>22</b>	
4.1 FANATISMUS.....	23
4.2 DAVOVÉ CHOVÁNÍ .....	25
4.3 PÁCHÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI.....	25
<b>5 NEGATIVNÍ A EXTREMISTICKÉ PROJEVY PŘÍSLUŠNÍKŮ HOOLIGANS</b> .....	<b>28</b>
5.1 XENOFOBIE .....	28
5.2 RASISMUS .....	29
5.3 ANTISEMITISMUS .....	30
5.4 EXTREMISMUS .....	31
<b>6 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ</b> .....	<b>33</b>
6.1 METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA .....	33
6.2 PRŮBĚH VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ .....	36
6.3 INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH DAT .....	37
6.4 ZÁVĚR VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ .....	52
<b>ZÁVĚR</b> .....	<b>59</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ</b> .....	<b>61</b>
<b>SEZNAM TABULEK</b> .....	<b>64</b>
<b>PŘÍLOHA</b> .....	<b>65</b>



## Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám tématem, kterým jsou Osobnostní a sociální charakteristiky subkultury hooligans. V teoretické části této práce popisuji tuto specifickou subkulturu za účelem jejího přiblížení čtenáři. Zaměřuji se na krátkou historii této subkultury a fotbalu obecně, dále mě zajímají základní pojmy s touto problematikou související, a především se zaměřuji na charakteristické projevy jejich příslušníků. Výzkumné šetření této práce je zaměřeno na osobnostní a sociální charakteristiky mých informantů, kteří jsou aktivními fotbalovými chuligány a dále se zaměřuje také na jejich subjektivní pohled na členství ve skupině.

Problematika fotbalového chuligánství je v naší společnosti aktuálním tématem. Nejen, že jejich přítomnost na stadionech pocítí a uslyší každý, kdo se přijde podívat na většinu fotbalových utkání, ale také se o jejím chování můžeme neojediněle doslechnout v televizních reportážích či dočíst ve zprávách na internetu.

Toto téma jsem si vybrala, protože souvisí s oborem mého studia Sociální patologie a prevence, jejímž předmětem zkoumání je problematika sociálně patologických jevů, mezi které můžeme fotbalové chuligánství a násilí na fotbalových stadionech bezesporu zařadit. Vzhledem k tomu, že jsem byla několik let aktivní fanynkou fotbalové, potažmo hokejové Slavie a ve většině případech jsem se vyskytovala v kotli, byla jsem s chuligány v pravidelném kontaktu a měla jsem možnost toto prostředí poznat v centru celého dění. Z tohoto důvodu je pro mě velmi zajímavé nahlédnout na toto téma ze studijního hlediska.

Bakalářská práce se zaměřuje také na osobnostní a sociální charakteristiky fotbalových fanoušků a přispívá tak k vytváření objektivních postojů společnosti k této subkultuře.

## 1 Sport jako součást způsobu života

Sport můžeme označit jako „*pohybovou aktivitu, která má charakter hry, a to buď se sebou samým nebo prostřednictvím závodu s ostatními a realizuje se v rámci přesně stanovených pravidel a zásad fair play.*“ (Petrusek a kol., 1996, s. 1210) Jedná se o aktivitu, která nás všechny provází každodenním životem, a to ať už jsme aktivními sportovci nebo pouze jeho pasivními pozorovateli. Původ slova sport je anglosaský a odvozuje se od slova disport. To označuje obveselení či rozptýlení. Kubátová (2010) řadí sport mezi kulturní aktivity mimopracovní doby, které jsou velmi oblíbenou náplní volného času současné společnosti. Způsob jejího života můžeme označit za hédonistický. Hédonismus pochází z řeckého hédoné, které označuje potěšení či slast. Jedná se o filozofické učení o slasti, jako hlavním motivu lidského jednání.

Životní způsob definuje Dufková (in Kubátová, 2010, s. 13) jako „*systém významných činností a vztahů, životních projevů a zvyklostí typických, charakteristických pro určitý subjekt (jedince či skupinu, eventuálně i společenství či společnost coby konkrétního nositele životního způsobu.*“ Dle Lipovetského se současný hédonistický způsob života vyznačuje užíváním si, podřizováním se vlastním rozmarům nebo utrácením. (in Kubátová, 2010) Lidé se ve svém životě zaměřují především na zážitky, které mohou mít různou podobu. Ať už cestujeme, navštěvujeme kino, divadlo, hudební nebo právě sportovní utkání, pořád se pro nás jedná o určitý způsob zážitku a potěšení.

Sport hraje ve způsobu života současné společnosti velmi významnou roli a má pozitivní dopad jak na jednotlivce, tak skupinu. Jedná se o důležitý faktor k upevnění zdraví, které vede ke zlepšení kvality života člověka. Je také činností, která pomáhá utvářet nové a upevňovat stávající společenské vztahy, a to napříč různými skupinami lidí, bez ohledu na rozdíl pohlaví, věku, vzdělání, sociálních poměrů nebo zdravotního znevýhodnění. Učí nás respektovat nejen ostatní, ale také sebe samé, stejně jako nás učí dodržování pravidel hry a zásad fair play.

### 1.1 Fotbal jako sportovní disciplína a jeho místo ve způsobu života současné společnosti

Fotbal (z anglického football, česky také kopaná) je nejpopulárnějším a pravděpodobně také nejoblíbenějším sportem na světě. Jedná se o kolektivní míčový sport, který se hraje na travnatém hřišti s kulatým míčem, naplněným vzduchem. Soupeří proti sobě dva týmy, z nichž každý má celkem jedenáct hráčů a cílem této hry je

dosáhnout většího počtu gólů než tým soupeře. O gól se jedná v případě, když je míč kopnutím umístěn za brankovou čáru, která je umístěná mezi jejími tyčemi.

Zpočátku se jednalo především o zábavu ekonomicky slabších sociálních vrstev a jeho předchůdcem byly míčové hry, jejichž původ se datuje od tzv. helénistického období ve 3. století před naším letopočtem. (Macho, 1996) Dnešní podoba fotbalu, tak jak ji známe se podle nejstarších dochovaných pramenů zrodila pravděpodobně v šedesátých letech devatenáctého století v Anglii. Začal být velmi oblíbeným a populárním sportem, a to nejen mezi hráči, ale také mezi diváckým publikem, pro které se stal velmi atraktivní podívanou. Díky tomu se pak rozšířil nejdříve po celé Evropě a později i po celém světě, přičemž ve dvacátém století byl neoblíbenějším sportem na světě vůbec.

Moderní fotbal je v současném světě komerčním sportem. Ve vyšších fotbalových ligách a soutěžích nabízí svým hráčům nadstandardní finanční ohodnocení, ale také velmi dobré ekonomické zázemí, spočívající v dlouhodobých hráčských kontraktech. Kasal (2013) ve své publikaci zmiňuje, že se fotbal také mimo jiné stal také místem lukrativního obchodu, kdy majiteli fotbalových klubů jsou ve většině případech movité osoby s vysokým společenským statutem, kterým jde o prestiž vlastněného klubu. Jeho půda se tak často stává prostředním, kde se uzavírají stamilionové obchody.

Mimo hráčů a klubů jsou do celého koloběhu dění zapojeny i další osoby v podobě realizačních týmů a rozhodčích, dále velké množství obchodních společností v postavení sponzorů či reklamních agentur a v neposlední řadě fanoušci, pro jejichž většinu je fotbal součástí způsobu jejich života, který se pak může odrazit v chování na fotbalovém stadionu. Díky těmto lidem má fotbal stejně jako ostatní sporty své specifické publikum, které je jeho neodmyslitelnou součástí a bez kterého by se fotbal nestal tak oblíbenou a prestižní hrou, jakou je dnes.

## 2 Charakteristiky fotbalového diváctví a násilí na stadionech

Sportovní diváctví je dle Slepíčky (2020, s. 180) „významným psychosociálním jevem, který mnohdy překračuje hranice sportu, a to jak svými ekonomickými dopady, tak svými protispolečenskými projevy.“ Pro mnohé slouží jako zábava a odreagování se od každodenních povinností a je významným činitelem pro psychické uvolnění značného množství lidí. Sportovní diváci se přímo podílejí na vytváření atmosféry na stadionech a ovlivňují výkony samotných sportovců. Pravidelná návštěva těchto sportovních utkání rozšiřuje vědomosti jedince, týkající se daného sportu a také rozšiřuje základnu aktivně sportujících jedinců.

Dle Kasala (2013) je pak fotbalový divák novým kulturním fenoménem hry. Hra již není hrána pouze pro potěšení a pro porovnání fyzických a psychických dovedností, ale je hrána také pro radost a potěšení osob, které nejsou přímými aktéry dané hry a na které přechází herní napětí, vzrušení a další emoce s tím spojené. Divák se následně nestává pouze pasivním pozorovatelem hry, ale je její součástí. Na stadionech vytváří atmosféru, kterou přizpůsobuje charakteru hry a která tvoří důležité pozadí sportovního utkání.

Fotbalový divák se svým fanděním zúčastňuje hry, celou hru prožívá a nechává se unést nepřiměřenými emocemi i přes to, že si uvědomuje, že se jedná o pouhou hru. Hra pak svého diváka do sebe vtahuje prostřednictvím výkonu konkrétního hráče a ten se pak stává její součástí. Pro takového diváka je fandění neodmyslitelnou složkou jeho života, která jej naprosto pohlcuje. Vzorce chování z fotbalových stadionů si pak často přenáší do svého soukromého i pracovního života takovým způsobem, že se i zde jejich životní rytmus podřizuje rytmu fotbalového utkání.

Pozitivní stránky sportovního diváctví pak překrývá široká škála negativních projevů, která s ním souvisí a která bývá nejčastěji spojována s fotbalem. Jedním z takových projevů je také divácké násilí, které ve sportovním světě bývá nejčastěji spojováno právě s fotbalem. Takovéto násilí můžeme charakterizovat jako „*násilí, které je plánováno, má opakovaný či manifestační charakter a je realizováno ohraničenou skupinou lidí (nejčastěji členy fotbalových gangů)*.“ (Kasal, 2013, s. 104) Důležitá je zde sounáležitost s jedním konkrétním fotbalovým klubem.

Ačkoli se nám tyto aktivity mohou zdát ve fotbalovém prostředí zvláštní, protože se jedná o nejoblíbenější a nejrozšířenější sport po celém světě a také sport, ve kterém se

cirkuluje velké množství peněz, je publikum něco, bez čehož by se žádný sport na světě, ani fotbal neobešel.

Fotbalové publikum je dle Smolíka (2013) složeno z následujících skupin osob:

- fotbaloví diváci;
- fotbaloví fanoušci;
- fotbaloví chuligáni.

Každá z těchto skupin má své charakteristické znaky a na stadionu je od sebe snadno rozeznáme.

## **2.1 Fotbaloví diváci**

Fotbaloví diváci jsou charakterizováni jako pasivní pozorovatelé hry, pro které je důležitý jak výsledek, tak průběh samotného utkání. Návštěva fotbalového utkání je pro ně srovnatelná s návštěvou divadelního představení, protože v obou případech odchází se silnými prožitky ze hry. Škála sportů, kterou diváci sledují pravidelně je velmi široká a fotbal pro ně není prioritou. Utkání také často nesledují osobně na tribunách stadionu, ale z pohodlí domova prostřednictvím televize, nebo internetu.

Další jejich charakteristickou vlastností je skutečnost, že se neidentifikují s žádným konkrétním fotbalovým klubem, ale zajímá je hra jako taková. Neoblékají klubové barvy ani nenosí žádné viditelné klubové symboly. Jelikož se aktivně neúčastní fandění na hlavních tribunách, neznají ani klubové pokřiky či chorály. Vzhledem k tomu, že pak neví, jak to mezi fanoušky jednotlivých klubů funguje, může se fotbalový divák stát původcem zbytečných konfliktů. Příkladem může být divák, který si zakoupí lístek do jednoho z kotlů, protože zpravidla bývá levnější než klasická vstupenka na hlavní tribunu, kde si sedne a následně očekává, že se mu fanoušci v kotli přizpůsobí (nebudou stát, skákat ani jinak fandit, aby viděl na hru).

Kasal (2016) do této skupiny zařazuje také osoby, které se zúčastní utkání, ale fotbal pro ně není prvořadým zájmem. Jedná se zejména VIP hosty, za které označuje sponzory či významné osobnosti, kteří fotbalové utkání vnímají jako příležitost k navazování a utužování kontaktů či uzavírání obchodů.

## 2.2 Fotbaloví fanoušci

Další skupinou fotbalového publika jsou fotbaloví fanoušci. Jsou to osoby, které již jsou navázány na svůj oblíbený fotbalový klub, nebo na oblíbeného hráče. Aktivně se utkání účastní a mají od průběhu hry určitá očekávání (nejčastěji se jedná o výhru jeho oblíbeného klubu). Díky své identifikaci k určitému mužstvu pak prožívají jeho úspěchy či neúspěchy. Svou příslušnost dávají najevo také tím, že hrdě nosí klubové barvy a symboly, zejména na oblečení v podobě fanouškovských šál, dresů, triček či mikin. Pro fotbalové fanoušky je také charakteristické rozdělení fanouškovského publiky na „my“ a „oni“ (Smolík, 2013), přičemž pojem „my“ označuje fanoušky stejného týmu a označením „oni“ jsou myšleni soupeřoví fanoušci.

Fotbaloví fanoušci se pravidelně účastní utkání, a to jak na domácí půdě, tak na výjezdech. Dění na hřišti a úspěchy či neúspěchy prožívají velmi intenzivně. Projevit se to může různými pokřiky, pískáním či bučením, a to nejen vůči soupeřovým hráčům nebo fanouškům, ale také vůči rozhodčím. I přes silné emoce, které při hře pociťují však fotbaloví fanoušci nejsou těmi, kdo by se záměrně snažil vyvolat fyzický střet a konflikt.

Kasal (2016) pak dále fotbalové fanoušky rozděluje do dvou podskupin, a to na ULTRAS a ROLIGANS.

Jako ULTRAS se označují skalní fanoušci daného klubu. Chodí na veškeré domácí zápasy, jezdí na veškeré výjezdy. Ve volných chvílích připravují rozsáhlé a propracované choreografie nebo vymýšlí klubové chorály, které pak následně prezentují či předzpívávají během zápasu na stadionu. Klubu jsou ochotni obětovat veškerý svůj volný čas a snaží se především o efektivitu své činnosti na stadionech. Neuznávají však bitky a násilí.

ROLIGANS chtějí svým počínáním světu kolem sebe ukázat, že podpořit svůj oblíbený klub lze i bez projevů agrese na vzájemného násilí. Při fandění používají repliky dresů, zábavné kostýmy a obličej si malují národními barvami. (Smolík, 2008) Jsou pravým opakem hooligans.

Marsh, Rosser a Harré (in Smolík, 2008) utvořili na základě zúčastněného pozorování chování jednotlivých aktérů v prostředí fotbalového kotle typologii celkem sedmi sociálních rolí, které můžeme mezi fanoušky zpozorovat:

- Chant leader neboli „caller“ = jedná se o iniciátora chorálů a pokřiků. Realizuje se jejich vymyšlením a zpracováním, také většinou reaguje jako první na pokřiky soupeřových fanoušků. Často bývá vůdcem celé skupiny. Můžeme se setkat také s označením „speaker“.
- Aggro leader neboli „útočník“ = v momentě, kdy nastane nějaký konflikt se skupinou soupeře, nastupují útočníci jako první. Jeho opakem je tzv. bullshitter neboli „vejtaha“, kdy se jedná o osobu, která ještě nenabyla zkušenosti v boji a nestala se útočníkem.
- Nutter neboli „šašek“ = osoba, jejíž chování vnímají ostatní okolo jako ztřeštěné či bláznivé.
- Fighter neboli „rváč“ = osoba, která podněcuje ostatní k útoku na zneprátenou skupinu a která většinou útočí jako první.
- Organizer neboli „organizátor“.
- Hooligan neboli „chuligán“.
- Heavy drinker neboli „opilec“ = osoba, která je ve skupině známá především tím, že dokáže vypít velké množství alkoholu bez toho, aniž by si způsobil jakoukoli újmu. Pod vlivem alkoholu se také většinou objevují na fotbalových zápasech a dostávají se tak do střetu s policií.

### **2.3 Fotbaloví chuligáni**

Chuligán je nejčastějším a nejběžnějším označením pro skupinu fotbalových výtržníků. Původ tohoto označení nalezneme v Anglii a je zřejmě použito podle jména irské zločinecké rodiny Hooliganových. Můžeme je také označit jako rowdies, které má původ v množném čísle anglického slova „rowdy“ – rváč či neurvalec (Kasal, 2016)

Mareš et al., (2004) ve své publikaci uvádí, že se jedná o „tvrdé jádro“ celého fotbalového publika. Fotbaloví chuligáni se sdružují ve skupinách, které jsou složeny většinou z mladých, militantně založených jedinců. Jsou silně identifikováni s fotbalovým klubem a na stadion chodí s jediným účelem, a to vyvolat bitku s jinou chuligánskou skupinou soupeřova týmu, pořadatelskou službou nebo policií a o průběh ani výsledek zápasu jim většinou nejde. Na rozdíl od fotbalových fanoušků se chuligáni

často neidentifikují s fotbalovým klubem, ale pouze se svojí skupinou, přičemž každá z těchto skupin se definuje jiným způsobem a vzniká tak jejich exkluzivita.

Bitky mezi chuligánskými skupinami se domlouvají standardně na dálku, prostřednictvím telekomunikačních prostředků a mají jasně stanovená pravidla. Odehrávají se mimo prostředí stadionu a obecně se snaží, aby to bylo na možná co nejdlehljším místě, mimo dosah bezpečnostních složek. Typické pro takové bitky jsou tzv. vendety, kdy skupina, která v bitce utrpí porážku se na další střet lépe připravuje a chce svou poslední prohru oplatit.

Mareš et al., (2004) ve své publikaci jmenuje následující možné projevy fotbalového chuligánství:

- Vniknutí na hrací plochu;
- Házení předmětů na hrací plochu (pyrotechnika v podobě světlic či dýmovnic, ale také mince, plastové lahve nebo kelímky od piva);
- Výtržnosti (potyčky s policií, pořadatelskou službou);
- Vandalismus (vytrhávání a pálení sedaček, ničení příslušenství fotbalového stadionu, jako může být zábradlí nebo sociální zařízení);
- Konflikty s užitím verbálního a brachiálního násilí (nejen vůči ostatním chuligánům či fanouškům soupeřova týmu, ale také vůči rozhodčím nebo pořadatelské službě).

Chuligánské skupiny se od sebe odlišují různými logy a symboly, které členové hrdě prezentují na viditelných místech, a to v různých podobách. Svou příslušnost často ukazují texty a symboly umístěnými na vlajkách, nebo šálách, ale také třeba vydáváním fanzinů, tvorbou webových stránek, vylepováním samolepek s logem skupiny nebo rozsáhlými chuligánskými grafitti. Jednotlivé skupiny pak mají také rozdílné rituály, a to jak v přípravě na střety, povzbuzování a fandění nebo v nakládání s odcizenými předměty soupeřovým fanouškům, nebo jeho chuligánské skupině (otáčení šál vzhůru nohama, jako důkaz odporu či nenávisti vůči druhé skupině nebo klubu, podpalování těchto předmětů).

Dalším znakem, podle kterého můžeme příslušníka chuligánské skupiny poznat je sportovní oblečení oblíbených značek, jako je Thor Steinar, Lonsdale, Everlast nebo Umbro. Na stadionech i mimo ně (například při různých pochodech) je také můžeme velmi často potkat v kuklách či maskách různých barev a vzorů, zakrývajících jejich



obličej, které slouží především k tomu, aby bezpečnostní složky nemohly tak snadno odhalit jejich totožnost.

Další doménou fotbalových chuligánů je nadměrné užívání světelné pyrotechniky, která je na veškerých zápasech oficiálně zakázána. Jednotlivé skupiny se předhánají v tom, kdo udělá větší světelnou show a ve většině případech pak pyrotechnika nezůstává jen na tribunách, ale bývá také často vhazována na hrací plochu.

Chuligánské skupiny jsou často velmi dobře organizované, a tak je „*nesjednocuje pouze klubové rivalství a nenávisť k nepřátelským chuligánským skupinám, ale i politické, rasové či náboženské, národnostní, regionální a sociální skupiny.*“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 11)

Fotbalová utkání se tak stávají místem, kde se často můžeme setkat kromě rozsáhlé škály trestné činnosti, páchané ze strany fotbalových chuligánů také s jejich s projevy xenofobie a rasismu, extremismu či antisemitismu.

## 2.4 Fotbaloví chuligáni jako subkultura

Subkultura fotbalových chuligánů je ve větší míře subkulturou mládeže. Tu Smolík (2010) definuje jako „*typ subkultury vázaný na specifické chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života*“ Tyto subkultury sdružují mladé lidi, kteří mají společného něco, co je odlišuje od ostatních sociálních skupin.

Definic subkultury, jako takové můžeme zmínit hned několik. Petrušek a kolektiv (1994, s. 1248) definuje subkulturu jako „*soubor specifických norem, hodnot, vzorů chování a životní styl charakterizující určitou skupinu v rámci širšího společenství, příp. tzv. dominantní či hlavní kultury, již je tato skupina konstitutivní součástí.*“

Podle Duffkové a kolektivu (in Smolík, 2010, s. 32) se označení subkultura vztahuje na „*určitou skupinu, která je tvůrcem a nositelem zvláštních, odlišných norem, hodnot, vzorců chování a životního stylu, i když se podílí na fungování širšího společenství.*“

Důležitým aspektem subkultury je styl, který vypovídá o jejich skupině a může být vnímán jako symbol, nebo znak. Ten se skládá z následujících prvků: (Smolík, 2010)

- Image – vzhled, tj. oblečení, účes, doplňky, tetování;
- Vystupování – tvořené výrazem ve tváři, postojem těla a stylem chůze;
- Argot – speciální slovní zásoba a způsob, jakým je pronášena.

Skutečnost, že subkultury komunikují se širším okolím prostřednictvím svého stylu uvádí ve své publikaci Hebdige (2012), který tvrdí, že každý předmět, který je součástí určitého stylu má být chápán jako znak, přičemž styl představuje určitou zprávu.

Dle Girtlera (2001) pak můžeme hooligans označit za tzv. okrajovou kulturu. Okrajové kultury jsou takové, které veřejně porušují obecná pravidla slušnosti. Slovem „okrajové“ je pak dále myšleno, že se jedná o skupinu, která může být na okraji společnosti, podobně jako například náboženská sekta či spolek alkoholiků. Girtler dále považuje za velmi důležité specifikum řeč a také způsob chování, kde jasně definuje slušné od toho neslušného. *„Okrajové kultury mají svou vlastní řeč a historické tradice, které jsou do historie snadno vysledovatelné. Lidé, kteří společně utváří okrajové skupiny nebo kultury za účelem někdy velmi troufalého jednání, které „dobrý občan“ pocituje a označuje jako kriminální, zhýralé, vulgární, sprosté nebo prostě neslušné. Toto „neslušné chování“ sahá od aktivit kriminálních okrajových skupin, jako jsou pašeráci a pytláci, porušující formální zákony až po způsob života bezdomovců, sektářů a fotbalových fanoušků.“* (Girtler, 2001, s. 24)

Fotbaloví chuligáni jako subkultura mají také hluboké propojení s jinými subkulturami, jako byla tzv. subkultura hard mods, ze které se zrodil styl skinheads. Pro ten byly charakteristické především boty DocMartens, košile značek Sherman nebo Fred Perry, vojenské letecké bundy „bomberů“, kšandy a holé hlavy, kdy některé z těchto prvků můžeme pozorovat i u našich chuligánů. V sedmdesátých letech utvářeli skinheads velké chuligánské skupiny, které doprovázeli na fotbalová utkání. Násilí probíhalo jak na stadionech během samotného zápasu, tak i před utkáním a po něm.

Mimo již zmíněných skinheads zde můžeme vidět i určité projevy grafitti, kdy se jednotlivé skupiny předhánějí, kdo vytvoří větší, hezčí a barevnější dílo.

### 3 Vývoj fotbalového chuligánství v České republice

Pokud zmíníme pojem násilí na fotbalových stadionech nebo fotbalové chuligánství, pravděpodobně se nám jako první vybaví fanoušci italských, tureckých, polských, chorvatských, srbských, německých anebo ruských klubů, kteří jsou na fotbalové scéně považováni za nejvíce agresivní a problémové. Ačkoli je fotbalové chuligánství a fotbalové násilí často spojováno spíše se zahraniční fotbalovou scénou, ani České republice se tento jev nevyhnul. Smolík (2010) na našem území rozlišuje dvě základní vývojové etapy, a to „pre-chuligánskou etapu neorganizovaného fotbalového násilí, výtržností a vandalismu“ a dále „moderní fotbalové chuligánství organizovaných gangů.“

#### 3.1 Pre-chuligánská etapa neorganizovaného fotbalového násilí, výtržností a vandalismu

Náznaky problémového chování fanoušků v podobě vulgárních výroků jak na konto hráčů, rozhodčích, nebo také realizačního týmu můžeme na našich stadionech spatřit již od počátků vývoje fotbalu na českém území.

Etapa pre-chuligánského neorganizovaného násilí, výtržností a vandalismu započala na přelomu 19. a 20. století. Největší zájem o tuto problematiku nastal v osmdesátých letech minulého století, kdy zároveň začaly problémy s návštěvníky fotbalových utkání narůstat. *Příčinou tohoto nárůstu byla jistá emancipace určité části mládeže, především z dělnických profesí, která se v stala v období normalizace imunní vůči režimu, kde na našem území v té době panoval, ale zároveň nebyla ochotna k jakémukoli protestu proti tomuto režimu či politické situaci. Svou frustraci a touhu po akci si tak začala vybíjet na fotbalových utkáních klubů, ke kterým se přidružila. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)*

Brutalita a agresivita jak na fotbalových stadionech, tak mimo ně začala narůstat. V den zápasů se začali v ulicích objevovat průvody vlajkonošů, podobné dnešním předzápasovým pochodům (např. pochod fanoušků pražské Slavie na Letnou v den derby). I přesto, že problémy tohoto rázu narůstaly, tak se kvůli cenzuře o těchto událostech v médiích spíše nemluvilo.

Zlomový bod této etapy nastal v létě roku 1985, krátce po tragické události na utkání finále Poháru mistrů mezi Liverpoolem a Juventusem Turín, které hostilo hlavní město Belgie. Tento zápas se odehrál 29. května 1985 a tragicky na něm zahynulo celkem 39 lidí. *Dějištěm celého dramatu byla tribuna označená písmenem Z, která byla určena pro neutrální fanoušky, ale sousedila s kotlem anglických rowdies a oddělovalo ji od něj pouze pletivo. V nevyhrocenějším okamžiku začali nejdříve příznivci anglického týmu házet na tribunu Z kameny, později však pletivo přelezli a zaútočili na příznivce italského Juventusu Turín zbraněmi a kovovými tyčemi, které měli po ruce. Napadení fanoušci neměli kudy utéct, a tak jedinou cestou bylo přelézt betonovou zeď na druhou stranu sektoru. Ta se ale pod jejich tíhou zborčila a část fanoušků zavalila. Pod jejími troskami zahynulo celkem 39 osob, kdy nemladší z nich bylo jedenáct let. (Reflex.cz., [cit. 17.02.2023])*

Zlomovým bodem této etapy na našem území byla událost, která se stala přibližně týden po tragické události v Bruselu. Při návratu fanoušků pražské Sparty z utkání v Bánské Bystrici byl zcela zdemolován rychlík, kterým cestovali zpátky do Prahy. Na vlaku byla způsobena několik set tisícová škoda. Jednalo se o zlomový moment, od kterého se začala v té době Veřejná bezpečnost o tuto problematiku zajímat.

*Na motiv této události pak český režisér Karel Smyczek natočil film „Proč?“, který měl mít mezi mládeží odstrašující a výchovný charakter. Jeho působení však bylo opačného charakteru a fotbalové chuligánství v řadách dospívající mládeže spíše zpopularizoval. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)*

Velkým milníkem ve vývoji fotbalového chuligánství v České republice byl rok 1989 a změna politického režimu. Uvolnění svobody přineslo nejen zvýšenou agresivitu chuligánů, ale také bylo mnohem snadnější se mezi ně dostat. Na stadionech se začaly objevovat příznivci subkultury skinheads, která v této době zažívala velký rozmach. *„Tito lidé akceptovali rasistické anebo neonacistické prvky v podobě skandování rasistických hesel, nadávek, hajlování apod., které masivně vnesli na stadiony.“ (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004, s. 37)*

Skupiny se stávaly konzistentnější a organizovanější. Stále ve větším množství se objevovaly rasistické, antisemitistické nebo xenofobní projevy a chuligáni začali být mnohem více agresivní, a to jak na stadionech, tak i mimo ně. Jako následek jejich chování začalo přibývat tragických událostí, kdy mnohé z nich byly znakem toho, že české fotbalové chuligánství dospělo do nové etapy svého vývoje.

### 3.2 Moderní fotbalové chuligánství organizovaných gangů

Ve druhé polovině devadesátých let pak postupně vznikaly stabilní chuligánské gangy, které měly svůj název a konzistentní členy, kteří sami sebe začali chápat jako příslušníky chuligánské scény a začali se pravidelně zúčastňovat fotbalových zápasů a bitek.

Obdobně jako na území Evropy se i v Čechách chuligánské skupiny distancovaly od jakékoliv fanouškovské vazby na fotbalový klub svými svéráznými pojmenováními. Jejich názvy obsahují zpravidla slova jako jsou gang, parta, banda, tlupa, komando, klan, divize či ultras, kdy se těmito názvy vymezují proti krátkodobě existujícím skupinám, či jiným chuligánským gangům.

*První pojmenovaný gang na české fotbalové scéně vznikl pravděpodobně při Spartě Praha, a to „Brigáda Drábek z Lasičky“.* (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Téměř každý z českých fotbalových klubů, který hraje první nebo druhou ligu má svou základnu fanoušků, které můžeme považovat za chuligány. V mnoha případech mají takovéto základny i kluby, které hrají nižší fotbalovou ligu. Některé skupiny jsou rozsáhlé a čítají několik desítek či dokonce stovek členů, jiné mají spíše komorní charakter a pár příslušníků.

Tyto organizované skupiny nebo můžeme také říct gangy se na české fotbalové scéně zapojují do nejrůznějších násilností a výtržností. Na stadionech je díky bezpečnostním opatřením, která se stále více zpřísňují jejich akceschopnost poměrně omezená. Tyto skutečnosti jim však ale nebrání v akci mimo stadion.

Důležitým bodem se stala také sebe prezentace skupiny na internetu. Některé skupiny aktivně přispívají do fanzinů nebo vydávají své vlastní, jiní vedou vlastní webové stránky nebo přispívají články na stránkách, které sdružují fotbalové publikum napříč všemi kategoriemi. Takovými weby jsou u nás stránky [www.supporters.cz](http://www.supporters.cz) nebo [www.hooligans.cz](http://www.hooligans.cz).

Zároveň se v této etapě objevují gangy, které tíhnou k pravicovému extremismu.

## 4 Osobnostní a sociální charakteristiky fotbalových hooligans

Fotbalové chuligánství a násilí na stadionech není v České republice fenoménem, který by byl středem zájmu sociologických výzkumů. Jedním z faktorů, proč tomu tak je může být i skutečnost, že chuligánské skupiny jsou ve většině případů uzavřené okolí a jejich příslušníci bývají v souvislosti se svými aktivitami nebo osobním životem velmi nesdílní.

Se zaměřením na české chuligány, jejich charakteristiky a také na životní spokojenost byly provedeny dva výzkumy, které bych chtěla v této práci zmínit.

Prvním z nich je Kasalův (2013) Výzkum životní spokojenosti fotbalových fanoušků, prostřednictvím dotazníku životní spokojenosti, kde byl výzkumným vzorkem soubor 180 osob ze základny fanoušků a chuligánů a dále běžné populace. Z dotazníků vyplynulo, že nejpočetnější skupinou respondentů je „*skupina ve věku 20-29 let, velké zastoupení středoškoláků s maturitou a studujících, minimální počet nezaměstnaných.*“ (Kasal, 2013, s. 163) Tyto charakteristiky lze dnes považovat za objektivní vůči skupinám českých fotbalových fanoušků. Ve výzkumu byly stanoveny celkem tři hypotézy, přičemž bylo zjištěno, že (Kasal, 2013):

- Celková míra spokojenosti fanoušků se statisticky neliší od míry spokojenosti běžné populace;
- Míra spokojenosti fotbalových fanoušků v oblasti práce, volného času a zdraví je výrazně nižší, než míra spokojenosti běžné populace;
- Úroveň vzdělání fanoušků neovlivňuje míru jejich celkové životní spokojenosti.

Mimo jiné byly nad rámec výzkumného cíle zjištěny extremistické tendence uvnitř fanouškovských skupin, kdy „*mezi dotazníky, které bylo nutno vyřadit z důvodu nesprávného nebo nevhodného vyplnění bylo 17 popsanych výroky či symbolikou, kterou lze považovat za extremistickou.*“ (Kasal, 2013, s. 162)

Dalším podobným provedeným výzkumem byl Výzkum subkultury fotbalových chuligánů, který provedli Bayer a Smolík (2007) za aktivní účasti přímo v kotlích, kdy kromě ověření základních demografických údajů se tento výzkum zaměřoval i na možnost vyjádření se k aktuálním otázkám, které jsou v této komunitě diskutovány.

Z výsledků tohoto výzkumu vyplývá, že (Smolík, 2010):

Největší zastoupení měla mezi respondenty skupina mužů ve věku 20-29 let, přičemž ani mladší osoby nebyly výjimkou. Mezi respondenty bylo velké zastoupení středoškoláků s maturitou a dále velmi nízké procento nezaměstnaných osob. V oblasti socioekonomické aktivity se ukázalo, že významnou skupinu respondentů tvoří studenti a zaměstnanci.

Dále bylo zjištěno, že se fanoušci v kotlích považují za „pravé“ a nejvěrnější fanoušky a další otázka tedy směřovala na frekvenci návštěv na fotbalových utkáních. Bylo zjištěno, že převážná většina respondentů se účastní buď všech, nebo alespoň většiny jak domácích, tak venkovních utkání.

Z dalších výzkumných otázek týkajících se možné diskuze nad aktuálními tématy této komunity ve výsledku vyšlo, že *„je potřeba udržovat komunikaci mezi fans a zástupci klubu, a že pyrotechnika na fotbalových stadionech by měla být povolena. Naopak s největším odporem se setkalo tvrzení, že by klub měl zamezovat vstup problémovým fanouškům, tj. fotbalovým chuligánům.“* (Smolík, 2010, s. 165)

Vzhledem k tomu, že na základě shora uvedených výzkumů nelze úplně jasně definovat přesné osobnostní a sociální charakteristiky, chtěla bych se v této kapitole tomuto tématu věnovat obecněji a vybrala jsem tak problematiku fanatismu, davového chování a dále páčání trestné činnosti, které k této skupině neodmyslitelně patří a jako její charakteristiky je považuji.

## 4.1 Fanatismus

S fotbalovým prostředím a především s fotbalovými fanoušky je často spojován pojem fanatismus. Hole (in Kasal, 2013, s. 34) jej definuje jako *„osobnostní strukturou spouurčené, na omezené obsahy a hodnoty vztažené osobní přesvědčení s vysokým stupněm identifikace, které je udržováno nebo sledováno se značnou intenzitou, stálostí nebo důsledností.“*

Stejně tak jako se z každého diváka nestane fanoušek, tak se z každého fanouška nestane fanatik. V souvislosti s českým fanouškem můžeme uvést několik charakteristických znaků, které souvisí s tendencí ke vzniku fanatického chování.

Mezi českými fanoušky narazíme na dva druhy fanatiků, a to krajně militantní a tiché. Za militantní fanoušky považujeme takové, kteří *„jsou silně extrovertní, s tendenci*

*prosazovat své názory mezi ostatními členy skupiny, kdy při tomto prosazování bývají verbálně naléhavější až agresivnější. Výrazná je u nich neochota ke kompromisu a důslednost při prosazování ideje.“ (Kasal, 2013, s. 39) Tiši fanatici mají pak na rozdíl od svého dominantního protikladu odlišné projevy vnější projevů chování, avšak pevnost názoru, zásad a přesvědčení je v obou případech stejná.*

*Typický fanatik však bývá často fanatikem agresivním. Dle Kasala (2013) jsou pro něj charakteristické vůdcovské sklony s vysokým intelektem, dobrou schopností argumentace a přesvědčováním. Takové osoby jsou také často vůdci fanouškovských skupin nebo aktivními chuligány. Obecně také můžeme říct, že osoby, které mají sklony k fanatickému chování se často sami považují za chuligány.*

V českém fotbalovém prostředí však nejčastěji převládá takzvaný „částečný fanatik“, který se ve fanatika mění většinou když je ve správném prostředí a má správné povzbuzení. Může se také jednat o fanoušky, kteří se v tomto prostředí pohybují již delší dobu, ideologii své skupiny či gangu přijali za svou a stala se součástí jejich životního stylu. Tato silná identifikace se skupinou jim způsobuje nutkání se „ukázat“ před ostatními. Dále jsou také charakterističtí skutečností, že vzhledem ke svým jasně daným postojům nejsou ochotni diskutovat o otázkách svých problematických aktivit, jako může být vnášení nebezpečných předmětů na stadion nebo vyvolání bitky za každou cenu.

Určit však hranici, kdy se jedná o pouhé fandovství a když už se jedná o fanatismus je velmi obtížné. *Sami fanoušci se totiž za fanatiky ve většině případů nepovažují a toto označení dokonce budí v části z nich i negativní reakce, jelikož je tento pojem často spojován s bláznovským a nekontrolovaným jednáním. Pokud mají fanatismus sami definovat, často jej spojují s obdobím fašismu a Adolfem Hitlerem. (Kasal, 2013)*

Fanatismus může být ve fanouškovských skupinách pěstovaný už od raného věku, kdy se na stadionech objevuje čím dál více mladistvých výtržníků ve věku od 13 do 15 let, kteří jsou „pod křídly“ starších chuligánů. Jelikož bývají malí a mrštní, jsou svými staršími „mentory“ vysíláni do kotle hostů, aby ukořistili trofej v podobě šály či vlajky. Vzhledem ke svému mladistvému vzhledu nebudí pozornost okolí a odstanou se tak do míst, kam by se dospělý chuligán v žádném případě nedostal. Jejich útoky probíhají nečekaně a bývají nečekaně tvrdé. Překvapující je jejich agresivita a drzost. Těmto dětem říkají fanoušci „kindrsáci“ (z německého Kinder – děti). *„Tito budoucí členové fans a hooligans se snaží dostat do centra „božského“ a vytvořit ze stadionu fanum fortunes. (latinsky šťastný dům)“ (Kasal, 2013, s. 41)*



## 4.2 Davové chování

Jak již bylo v mé práci zmíněno, tak bývají chuligánské skupiny složeny z militantně založených jedinců, kteří v rámci skupiny drží při sobě a je velmi těžké do jejich řad proniknout bez toho, aniž by se člověk stal jedním z nich.

Le Bon (2016, s. 176) jako základní definici davu uvádí „*shromáždění jakýchkoli jedinců bez ohledu na jejich národnost, povolání nebo pohlaví a bez ohledu na náhodu, která je svedla dohromady.*“ Z psychologického hlediska má však dav zcela jiný význam. Vytváří se tzv. kolektivní duše, kde skupina osob má zcela jiné vlastnosti než jejich jednotlivci, kteří ztrácí svou uvědomělou osobnost a orientují své myšlenky a city stejným směrem. Lidem se proměňují jejich vlastnosti a přejímají vlastnosti davu. Ztrácejí svůj vlastní intelekt a chovají se jinak než za běžných okolností, kdy by součástí davu nebyli.

Le Bon (2016) dále uvádí, že aby se dav začal chovat tak, že myslí a uvažuje jako celek, musí na něj působit faktory, které ovlivňují vlastní názor a přesvědčení každého jedince, které můžeme rozčlenit na faktory nepřímé a bezprostřední.

Mezi nepřímo působící faktory, které jsou charakteristické tím, že na základě nich dav může, ale nemusí přijmout určité přesvědčení řadíme rasu, tradici, dobu, politické a sociální instituce a dále vzdělání a výchovu.

Mezi bezprostředně působící faktory, které jsou charakteristické tím, že „*pod jejich vlivem vznikají rozhodnutí, která náhle rozbouří život skupin...*“ (Le Bon, 2016, s. 159) řadíme obraty, slova a formule, iluze, zkušenost a rozum.

Chování lidí v davu je závislé na charakteru situace, přičemž obecně je pro něj charakteristické řízení pod vlivem afektu a bez racionality.

Takovéto chování můžeme pozorovat i v prostředí fotbalového stadionu, zejména pak v kotli. Zde můžeme vidět, jak všichni přítomní ztrácí své vlastní vlastnosti a přesvědčení a mění se v dav, který má v danou chvíli společný bod zájmu nebo společný cíl, např. při zpívání chorálů či vykřikování vulgárních hesel na konto rozhodčího, soupeřových hráčů nebo fanoušků.

## 4.3 Páchání trestné činnosti

Páchání trestné činnosti, potažmo přestupků úzce souvisí s násilným chováním, které je pro fotbalové chuligány charakteristické. Lze totiž očekávat, že za poškození vybavení stadionu, vhození pyrotechniky na hrací plochu hřiště nebo za rvačky v prostorách stadionu můžou přijít adekvátní tresty, ačkoli náš trestní zákoník

samostatnou hlavu, ve které by byly uvedeny přímo trestné činy související s touto subkulturou postrádá.

§ 13, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník definuje trestný čin jako „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“

Pro chuligána, jakožto pachatele trestných činů, které jsou páčány v souvislosti s hromadným sledováním utkání je typické, že tuto trestnou činnost páchá ve skupině, spolu s dalšími osobami. Z hlediska místa páčání trestných činů není důležité, zda skutek proběhne bezprostředně při utkání v prostorách stadionu nebo mimo čas a místo konání, v prostorách jako jsou nádraží, parkoviště, veřejná stravovací zařízení apod. (Níkl, Volevecký, 2007)

Níkl a Volevecký (2007) dále ve své publikaci uvádějí typické projevy diváckého násilí, které mohou naplňovat znaky skutkové podstaty trestného činu, jako jsou:

- Užití násilí proti fanouškům soupeřova klubu v prostorách stadionu;
- Předem dohodnuté bitky mimo prostory stadionu;
- Fyzické napadení příslušníků Policie České republiky;
- Vniknutí na hrací plochu;
- Poškození vybavení v diváckých sektorech;
- Vhazování předmětů na hrací plochu;
- Verbální projevy spočívající ve vyhrožování smrtí či těžké újmě na zdraví;
- Rasistické projevy vůči hráčům či divákům.

Nejčastějším trestným činem, o kterém můžeme v souvislosti s fotbalovým prostředím slyšet, je trestný čin výtržnictví dle § 358 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, kde je souvislost se sportem zakotvena v prvním odstavci, který zní „*Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že jiného napadne, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“ Přísnější trest, a to trest odnětí svobody až na tři léta pak hrozí, pokud spáchá tento čin opětovně nebo v organizované skupině.

V roce 2022 dle statistik Policie České republiky, které zveřejnila na svých webových stránkách, bylo v celé České republice registrováno celkem 117 spáchaných trestných činů výtržnictví v prostředí sportovních a veřejných akcí.

Jako další pak Nikl a Volevecký (2007) zmiňují například Rvačku dle § 158 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku; Ublížení na zdraví dle § 146 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku; Násilí proti úřední osobě dle § 325 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku; Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 352 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku; Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle § 355, zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku nebo Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 356 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Co se týče trestů, tak mimo standardního trestu odnětí svobody můžeme zmínit také jeden z alternativních trestů, kterým je zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce dle § 76 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, který spočívá v tom, že odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje účast na stanovených sportovních, kulturních nebo společenských akcích. Tento může být uložen pachateli, který se dopustil úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce, a to ve výši až deseti let.

V souvislosti zde již několikrát zmíněnou problematikou extremismu a problematikou rasově či etnicky motivovaného jednání bych následující kapitolu ráda věnovala těmto projevům.

## 5 Negativní a extremistické projevy příslušníků hooligans

Fotbalový stadion je často místem, kde se můžeme setkat jak s fanděním v pozitivní smyslu, tak s určitými projevy, které mají spíše negativní charakter. Často se objevují plakáty, vlajky či celosektorové choreografie, případně různé chorály či pokřiky, ve kterých můžeme spatřit negativní postoj chuligánů k rasovým a etnickým menšinám. Dle mého názoru se jedná o jednu z charakteristik, která dle mého názoru ,bohužel k fotbalovým chuligánům neodmyslitelně patří. V této kapitole jsem se rozhodla charakterizovat a popsat jednání, se kterým se můžeme setkat na půdě stadionu nejčastěji, a to xenofobii a rasismu, antisemitismus a extremismus.

### 5.1 Xenofobie

Xenofobie (z řeckého *xenos* = cizí, *fobos* = prchat) označuje chorobný odpor k cizincům a strach z nich. Jedná se o jeden ze způsobů určité intolerance ve společnosti, přičemž její původ záleží především na psychické stránce osob, které nejsou tolerantní a také na ideologii, kterou vyznává skupina, či společnost, ve které se tato osoba pohybuje. Danics (2005) pak dále poznamenává, že „xenofobie pochází z uměle vykonstruovaných představ a nikoli ze skutečného nebezpečí.“

Idea xenofobie souvisí s rozlišením na dvě skupiny osob – „my“ a „oni“, přičemž „my“ jsme odlišní od „oni“, kteří k nám přichází.

Jako možné příčiny vzniku xenofobie ve společnosti jsou uváděny následující:

- migrace (zejména reakce na nárůst migrantů, včetně žadatelů o azyl i ekonomických migrantů);
- socioekonomické změny (zejména reakce na recesi a nezaměstnanost);
- sociální struktura (vliv věku a nižšího stupně vzdělání);
- globalizace (reakce na nadnárodní instituce a komercializaci kultury);
- nacionalismus;
- pravicová hnutí (posilují při rozleptávání důvěry v demokratické instituce; pravicová hnutí vnímají cizince jako hrozbu);
- nejistota (průřezový faktor související s pocitem ohrožení, chápaným existenčně i emocionálně – strach ze zaplavení cizinci, z obsazení volných míst na pracovním trhu nebo z prosazování odlišné kultury)

(Burjanek, in Smolík, 2008)

Xenofobii při fotbalových utkáních můžeme pozorovat především při interakci s jinými chuligánskými skupinami. Jedná se o zažitý stereotyp, dle kterého jsou skupiny posuzovány nejen podle jejich národnosti, náboženského vyznání, politického postoje, příslušnosti k etnické skupině, ale také k určitému fotbalovému klubu či regionu. Teritorialita, kterou si pak chuligánské skupiny utvářejí pak vede k tomu, že jiné chuligánské skupiny jsou vnímány jako nepřátelské. (Smolík, 2008)

## 5.2 Rasismus

Skutečnost, že se od sebe lidé na světě liší různými způsoby víme již od dob dávno minulých. Ať vidíme odlišnost v národnosti, barvě kůže či náboženském vyznání, vždy mezi námi tyto rozdíly byly a budou. Ideologie rasismu, která je založená na koncepci rasové nadřazenosti je však stará pouze několik staletí.

Pojem „rasa“ má čtyři různé významy, a to:

- druh (např. lidská rasa);
- poddruhy Homo sapiens (např. negroidní rasa);
- etnicitu nebo náboženství (např. židovská rasa);
- sociálně definovanou skupinu na základě viditelných a dědičných charakteristik (např. „Afroameričané“ v USA nebo „barevní“ v Jihoafrické republice).

(Danics, 2005)

Rasismus pak můžeme definovat „*jako předsudek založený na postoji a víře v existenci vyšších, nadřazených a nižších, méněcenných ras a z toho vyplývajících názorů o podřízenosti, či likvidaci „nižších“ ras.*“ (Hartl, Hartlová 2000, s. 260) Samotná nesnášenlivost k určité rase je zvýšená především antropologickými odlišnostmi od průměrného jedince ve společnosti, jako je například již zmíněná barva pleti, vzhled obličeje nebo účesu. Tato skutečnost pak může vést k útokům proti osobám s těmito odlišnými znaky, které můžeme následně označit jako rasově motivované.

S projevy rasismu se můžeme v posledních letech častěji setkat i při fotbalových utkáních, kdy je na tento projev kladena stále větší pozornost. Rasistické předsudky jsou těmi nejviditelnějšími a nejslyšitelnějšími projevy fotbalového chuligánství, ale ne jenom toho.

Mareš, Smolík a Suchánek (2004) ve své publikaci uvádí jako rasistické projevy fotbalových chuligánů následující:

- hlásání rasistických názorů na hráče odlišné barvy pleti, které jsou v rasistické scéně ustálenými stereotypy (např. černoši neumí hrát v bahně, při sněžení, dešti nebo jinak ztížených povětrnostních podmínkách);
- rasistické nadávky, znevažující projevy (bučení, pískot, vydávání opičích skřeků na hráče tmavé pleti, házení banánů nebo slupek od banánů na černochoy, což má naznačit, že jsou „opice“);
- užívání rasistických hesel, chorálů a symbolů, a to ať už slovně nebo na transparentech.

### 5.3 Antisemitismus

S rasismem a projevy nenávisti fotbalových chuligánů vůči určité skupině osob souvisí také antisemitismus. Ten můžeme definovat jako „*nepřátelství nebo předpojatost vůči židům jako představitelům židovského náboženství judaismu, etnické skupině nebo rase.*“ (Heywood, in Smolík 2008, s. 95)

Antisemitismus se může projevovat různými způsoby – od opovrhování způsobem života Židů, přes právní diskriminaci až po genocidu. Nejčastěji bývá vyvoláván uměle, aby odvedl pozornost od aktuálních společenských problémů, nebo aby pomohl stmelit národ před domnělým společným nepřítelem.

Podle Danicse a Kamína (2005) můžeme antisemitismus rozdělit na:

- nábožensky motivovaný;
- ekonomický;
- nacionalistický;
- rasistický;
- politizující;
- historizující (popírání holokaustu);
- globální.

S projevy antisemitismu se podobně jako s projevy rasismu můžeme setkat i v prostředí fotbalových stadionů. Nejen, že jsou jeho příznivci napadáni hráči židovského původu. Mnohem častěji se však objevují prvky, které nehodnotí židy dle jejich náboženství či rasové příslušnosti, ale které jsou myšleny jako vulgární nářezka jiné chuligánské skupiny.

Tyto projevy se nejčastěji objevují na ligových utkáních pražské Slavie, jejíž hráči a potažmo fanoušci jsou označováni za židy, a to především kvůli vzhledu hlavního klubového symbolu, kterým je pěticípá hvězda s hrotem obráceným dolů. Tento symbol bývá srovnáván s tzv. Davidovou hvězdou, která je považována nejen za symbol židovský, ale také za symbol judaismu jako náboženství a symbol Státu Izrael, na jehož vlajce se vyskytuje. Davidova hvězda má však naproti klubovému znaku fotbalové Slavie tvar hexagramu, tedy šestiúhelníku.

V důsledku užití tohoto symbolu, jako znaku fotbalového klubu se na tribunách můžeme v neojedinělých případech setkat s pokřikem „Jude Slavie!“. Dalším příkladem může být chorál pražské Sparty proti fanouškům Baníku Ostrava, který zní: „Nedaleko od Ostravy, jede špína zas do Prahy, slabé mužstvo má, fc toluen Ostrava, vy jste špína český ligy, vy jste přece polský židi!!!“ Text tohoto chorálu může poukazovat na geografické umístění města Ostrava, tedy poblíž polských hranic, ale také na nejznámější družbu ostravského Baníku s polským GKS Katowice.

## 5.4 Extremismus

Charvát (2007, s. 9) extremismus popisuje jako „*střežový pojem pro všechny ideologie, které vystupují proti stávajícímu režimu bez ohledu na to, z jakých pozic režim kritizují.*“ Zároveň však také zdůrazňuje, že extremismus je dynamickým jevem, kdy to, co bylo za extremistické považováno v minulosti nemusí být nutně považováno dnes a naopak.

Extremismus dělíme na dva druhy, a to na:

- Pravicový extremismus, který popírá princip rovnosti lidí. Projevuje se upřednostňováním a jednostranným hodnocením vlastního národa, etnika či rasy a v zesměšňování a ponižování skupin osob, které jsou jiné, nebo cizí.
- Levicový extremismus, který klade do popředí princip rovnosti a snaží se jej rozšířit na všechny oblasti společenského života. Tímto srovnáním, kdy se projevuje snaha srovnat i nesrovnatelné pak části zaniká individuální svoboda jednotlivce.

Zvláštní skupinou je pak tzv. antipolitický extremismus. Tímto pojmem je označováno především netolerantním chováním a společenskými excesy, které jsou motivovány jakýmkoli druhem nesnášenlivosti. *V současné době se projevují i nové formy antipolitického extremismu, které jsou v důsledku své povahy spojovány*

s některými konkrétními subkulturami, jako jsou squatteři, sprejeři nebo například fotbaloví chuligáni. (Danics, 2005)

Projevy pravicového a levicového extremismu můžeme pozorovat i mezi hooligans na České fotbalové scéně. V převážné většině případů se však nejedná o extrémní skupiny. Takové můžeme v Evropě najít především v Německu, Itálii nebo v zemích bývalého Sovětského svazu.

Náznaky extremismu pak můžeme na stadionech spatřit především v symbolice užívané jednotlivými chuligánskými skupinami. Můžeme se setkat se svastikou, keltským křížem, runami, symbolem rudé hvězdy, srpů a kladiva či různých anarchistických symbolů.

Extremistická symbolika pak také bývá na fotbalových stadionech ukryta v tzv. kryptogramech, které se užívají především v internetové komunikaci, aby bylo na první pohled zjevné, k jakému extremistickému proudu se dotyčná osoba hlásí. *Příkladem může být číslo 18, vyjadřující iniciály Adolfa Hitlera, dle pořadí písmen v abecedě (A=1, H=8); 161 vyjadřující příslušnost k Antifašistické akci (A=1, F=6) nebo 88, vyjadřující kryptogram nacistického pozdravu Heil Hitler (H=8).* (Smolík, 2008) Dále se také v této souvislosti můžeme setkat s kryptogramem 1312, označující zkratku A.C.A.B., z anglického „All Cops Are Bastards.“, kterým bývá vyjadřován jasný postoj k Policii České republiky. Tento kryptogram nosí příslušníci velmi hojně umístěný na vlajkách či oblečení a v neojedinělých případech si jej také nechávají vytetovat na viditelná místa.



## 6 Výzkumné šetření

### 6.1 Metodologická východiska

#### Zaměření výzkumného šetření

Výzkumné šetření se zaměřuje na to, jaké jsou osobnostní a sociální charakteristiky subkultury fotbalových chuligánů. Cílem je pak na základě získaných charakteristik zjistit míru subjektivně vnímané identifikace se skupinou chuligánů a jejich činností.

#### Metoda výzkumného šetření

Pro své výzkumné šetření jsem si zvolila kvalitativní výzkum, který podle Hendla (2016) vyžaduje citlivost, koncentraci, interpersonální porozumění a citlivost. Slouží k proniknutí do jádra konkrétního případu a umožňuje také objevení nových skutečností, které by jinak zůstaly skryty. Zjištění kvalitativního výzkumu se uvádí ve formě výstižného, podrobného slovního popisu. (Gavora, 2000)

Metody kvalitativního výzkumu jsou zejména takové, kdy se můžeme setkat s osobou, která se výzkumu zúčastní osobně – jedná se zejména o rozhovor, skupinovou diskuzi, interview, vyprávění nebo například zúčastnění či nezúčastněné pozorování. Mezi kvalitativní metody výzkumu můžeme zařadit také analýzu audio či videozáznamů. (Hendl, 2016)

Já jsem jako metodu výzkumného šetření zvolila polostrukturovaný rozhovor, pro který je nezbytné mít připravený jeho scénář, ale také se počítá pro bližší objasnění a případné vysvětlení odpovědi s položením doplňujících otázek, nebo i případným úplným odklonem od předpřipraveného scénáře. Každý takový rozhovor se tak stává jedinečným a je třeba jeho strukturu upravit individuálně, na míru vzniklé situaci.

#### Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky

Ze stanoveného cíle vyplývá hlavní výzkumná otázka, a to: **Jaké jsou osobnostní a sociální charakteristiky fotbalových chuligánů a jaká je jejich role ve skupině? tedy KDO JSOU FOTBALOVÍ CHULIGÁNI?**

Následně byly stanoveny celkem čtyři dílčí výzkumné otázky (DVO), které definuje několik otázek tazatelských (TO).

**DVO č. 1 – Základní údaje o informantovi**

- TO č. 1.1 – Kolik je ti let?
- TO č. 1.2 – Jak dlouho se řadíš mezi hooligans?
- TO č. 1.3 – K jaké chuligánské skupině patříš?

**DVO č. 2 – Jaké jsou osobnostní charakteristiky?**

- TO č. 2.1 – Jaké je tvé nejvyšší dosažené vzdělání?
- TO č. 2.2 – Studuješ nebo pracuješ?
- TO č. 2.3 – Byl jsi někdy trestaný?
- TO č. 2.4 – Užíváš nějaké návykové látky? Pokud ano, jaké?
- TO 2.5 – Máš kromě fotbalu ještě nějaký jiný koníček? Pokud ano, jaký?

**DVO č. 3 – Jaké jsou sociální charakteristiky?**

- TO č. 3.1 – Pocházíš z úplné rodiny?
- TO č. 3.2 – Máš sourozence?
- TO č. 3.3 – Máš přítelkyni a pokud ano, ví o tvých aktivitách?
- TO č. 3.4 – Máš děti?
- TO č. 3.4 – S kým bydlíš?

**DVO č. 4 – Jaká je role člena ve skupině a jakým způsobem tuto roli vnímají**

- TO č. 4.1 – Jak dlouho chodíš na fotbal?
- TO č. 4.2 – Máš nějakou specifickou roli ve skupině?
- TO č. 4.3 – Co tě vedlo k tomu, aby ses k hooligans přidal?
- TO č. 4.4 Co pro tebe znamená patřit k hooligans?
- TO č. 4.5 Co ti členství ve skupině dává?
- TO č. 5.5 Je podle tebe nějaký důvod, proč by se měli noví členové ke skupině připojit?

**Charakteristika výzkumného vzorku**

K získání potřebných dat a informací jsem se rozhodla oslovit především okruh svých přátel a známých. Vzhledem k tomu, že mi prostředí fotbalového stadionu z mých

mladších let není cizí a přicházela jsem zde do pravidelného kontaktu jak s ultras tak s hooligans, nebylo pro mě složité se mezi tyto osoby dostat. Jako jedna z mála žen, která v mou aktivní dobu mezi tyto lidi docházela jsem byla poměrně oblíbenou postavou kotle, a proto mnozí rádi využili možnost se znovu setkat a bez větších otázek či vysvětlování se zapojením do výzkumného šetření souhlasili.

Můj výzkumný vzorek se skládal celkem ze dvanácti informantů, kteří jsou v současné době aktivními fotbalovými chuligány. Pro zachování anonymity jsem se rozhodla, že jednotlivé informanty budu označovat jako I<sub>1</sub> – I<sub>12</sub>:

- I<sub>1</sub> je muž ve věku 32 let, který je chuligánem od svých pětadvaceti, tedy sedm let a je členem skupiny Berserk, která je skupinou přidruženou k fotbalovému klubu Bohemians 1905;
- I<sub>2</sub> je osmnáctiletý mladík, který je chuligánem od svých patnácti let a je členem skupiny Mladá Sparta, která je přidružená k fotbalovému klubu AC Sparta Praha a sdružuje chuligány mladšího věku;
- I<sub>3</sub> je třidvacetiletý muž, který je chuligánem čtyři roky a je členem skupiny Tribuna Sever, která je skupinou fotbalového klubu SK Slavia Praha;
- I<sub>4</sub> je devatenáctiletý mladík, který je chuligánem již 5 let a je členem skupiny Mladá Sparta;
- I<sub>5</sub> je muž ve věku 40 let, který je chuligánem 15 let a je členem skupiny OldH, která je přidruženou skupinou k fotbalovému klubu AC Sparta Praha a která sdružuje chuligány, která sdružuje dlouhodobé chuligány, kteří jsou již staršího ročníku narození;
- I<sub>6</sub> je šestadvacetiletý muž, který je chuligánem šest let a je členem skupiny Tribuna Sever;
- I<sub>7</sub> je osmnáctiletý mladík, který je aktivním chuligánem od svých patnácti let a je členem skupiny Mladá Sparta;
- I<sub>8</sub> je muž ve věku 35 let, který je chuligánem již sedmnáct let a je členem chuligánské skupiny Berserk;
- I<sub>9</sub> je teprve šestnáctiletý mladík, který je chuligánem již dva roky a je čelem skupiny Mladá Sparta;
- I<sub>10</sub> je muž ve věku 27 let, který je chuligánem teprve čtyři roky a je členem skupiny Tribuna Sever;

- I<sub>11</sub> je muž ve věku 22 let, který je chuligánem čtyři roky a je členem skupiny Tribuna Sever;
- I<sub>12</sub> je muž ve věku 30 let, který je chuligánem 8 let a je členem skupiny Tribuna Sever.

Tyto charakteristiky vycházejí z již provedených rozhovorů dle první dílčí výzkumné otázky. Z tohoto důvodu se v interpretaci výsledků výzkumného šetření touto výzkumnou otázkou již zabývat nebudu.

**Tab. č. 1:** Charakteristika výzkumného vzorku

	<b>VĚK</b>	<b>JAK DLOUHO JE CHULIGÁN</b>	<b>CHULIGÁNSKÁ SKUPINA</b>
I <sub>1</sub>	32 let	7 let	Berserk
I <sub>2</sub>	18 let	3 roky	Mladá Sparta
I <sub>3</sub>	23 let	4 roky	Tribuna Sever
I <sub>4</sub>	19 let	5 let	Mladá Sparta
I <sub>5</sub>	40 let	15 let	OldH
I <sub>6</sub>	26 let	6 let	Tribuna Sever
I <sub>7</sub>	18 let	3 roky	Mladá Sparta
I <sub>8</sub>	35 let	17 let	Berserk
I <sub>9</sub>	16 let	2 roky	Mladá Sparta
I <sub>10</sub>	27 let	4 roky	Tribuna Sever
I <sub>11</sub>	22 let	4 roky	Tribuna Sever
I <sub>12</sub>	30 let	8 let	Tribuna Sever

## 6.2 Průběh výzkumného šetření

Rozhovory jsem uskutečňovala dle časových možností informantů v horizontu od září do prosince 2022. Místa i časy našeho setkání se různila, v převážné většině však na žádost informantů probíhala v několika jejich oblíbených hospodách v blízkosti fotbalových stadionů Eden v pražských Vršovicích, Generali Areny na Letné a Ďolíčku, rovněž ve Vršovicích.

Každý z informantů byl seznámen se záměrem výzkumného šetření, dále byl seznámen s tím, že výsledky budou použity pro účely zpracování praktické části bakalářské práce a byla jim zaručena anonymita.

Délka rozhovorů byla různá, záleželo, jak moci byli informanti sdílní. Nejméně sdílným byl I<sub>11</sub>, se kterým trval rozhovor pouhých 20 minut. Na položené otázky reagoval velmi stručně a když jsem se snažila zjistit více informací, nechtělo se mu jeho odpovědi více rozvádět. Naopak nejvíce se o svém životě a působení ve skupině rozvyprávěl I<sub>8</sub>, se kterým celý rozhovor trval téměř 60 minut.

### **6.3 Interpretace zjištěných dat**

Následující část práce je věnována zjištěným výsledkům výzkumného šetření. Pomocí rozboru odpovědí na tazatelské otázky se budu snažit najít odpověď na dílčí výzkumné otázky. Jak již bylo zmíněno, začnu druhou dílčí výzkumnou otázkou, neboť první dílčí výzkumnou otázkou jsem rozebrala v charakteristikách výzkumného vzorku.

#### **DVO 2: Jaké jsou osobnostní charakteristiky?**

Druhá dílčí výzkumná otázka se prostřednictvím celkem čtyř tazatelských otázek snaží objasnit, jaké jsou osobnostní charakteristiky fotbalových chuligánů.

#### **TO 2.1 Jaké je tvé nejvyšší dosažené vzdělání?**

Stupeň nejvyššího dosaženého vzdělání byla u informantů různá. Z celkem dvanácti informantů mají dva z nich pouze základní vzdělání. I<sub>3</sub> byl studentem středního odborného učiliště, ale studium nedokončil, protože neudělal závěrečné zkoušky a měl opakovat ročník. K tomu už ale nedošlo, ale raději šel pracovat. I<sub>3</sub> o důvodu ukončení svého studia: „*Potřeboval jsem peníze, abych mohl vypadnout z domu a ty bych neměl, pokud bych opakoval.*“

I<sub>7</sub> se učil na kuchaře na středním odborném učilišti. Protože byl velmi problémovým studentem, tak jej kvůli opakovanému hrubému porušení školního řádu na začátku druhého ročníku ze školy vyhodili. Na další školu už se potom nepřihlásil.

Mezi informanty se nacházeli celkem dva, kteří ještě stále studují střední školu, a to I<sub>2</sub> a I<sub>9</sub>. I<sub>2</sub> je studentem střední odborné školy a studuje obor informační technologie ve

třetím ročníku a po maturitě by rád pokračoval ve studiu na vysoké škole. I<sub>9</sub> je v prvním ročníku na středním odborném učilišti, kde studuje obor zedník.

Chuligánem s nejvyšším dosaženým vzděláním, je bez pochyby I<sub>5</sub>, který vystudoval střední ekonomickou školu a následně pokračoval ve svém studiu na Vysoké škole ekonomické v Praze, v oboru účetnictví a finanční řízení podniku, kde získal nejprve bakalářský a následně magisterský titul.

Všichni ostatní informanti ukončili svá studia na středních odborných učilištích, nebo na středních odborných školách s maturitou, a to v různých studijních oborech. I<sub>1</sub> vystudoval střední odborné učiliště, obor elektrikář, které zakončil získáním výučního listu. I<sub>1</sub> o svém studiu: „*Nebyl jsem extra student. Škola mě nebavila. Naši ze mě chtěli mít doktora, ale já nebyl studijní typ.*“ I<sub>4</sub> studoval společně s I<sub>2</sub> obor komunikační technologie na střední škole, kde v loňském roce úspěšně odmaturoval. I<sub>6</sub> a I<sub>10</sub> jsou bývalými spolužáky a společně studovali na středním odborném učilišti, obor automechanik.

I<sub>8</sub> studoval střední školu stavební, a dokonce v minulosti byl studentem Vysokého učení technického v Praze, stavební fakulty, kam se po ukončení střední školy dostal. Z rodinných důvodů však svá studia nedokončil. I<sub>8</sub> o ukončení studia: „*Když jsem byl ve třetáku na výšce, tak moje přítelkyně otěhotněla. Protože jsem se o ní i o mimino chtěl postarat, potřeboval jsem začít pracovat, a to při studiu školy, jako je stavárna úplně nejde. Studium jsem nejdříve přerušil s tím, že jsem si myslel, že se k tomu ještě vrátím, ale úplně jsem vypadl z toho studijního rytmu, a tak jsem ho ukončil.*“

I<sub>11</sub> studoval na soukromé střední odborné škole veřejnoprávní, obor bezpečnostně právní činnost, kde studium zakončil maturitní zkouškou. I<sub>12</sub> vystudoval nejprve střední odborné učiliště, obor kuchař a následně pokračoval v nástavbě, kde studium zakončil maturitní zkouškou.

**Tab. č. 2 – Vzdělání informantů**

	<b>VZDĚLÁNÍ</b>	<b>OBOR</b>
I <sub>1</sub>	vyučen	elektrikář
I <sub>2</sub>	student SŠ	IT
I <sub>3</sub>	základní	---
I <sub>4</sub>	středoškolské s maturitou	IT
I <sub>5</sub>	vysokoškolské (Mgr.)	ekonomie
I <sub>6</sub>	vyučen	automechanik
I <sub>7</sub>	základní	---
I <sub>8</sub>	středoškolské s maturitou	stavebnictví
I <sub>9</sub>	student SŠ	zedník
I <sub>10</sub>	vyučen	automechanik
I <sub>11</sub>	středoškolské s maturitou	bezpečnostně právní činnost
I <sub>12</sub>	vyučen	kuchař

**TO 2.2 Studuješ nebo pracuješ?**

Prostřednictvím této tazatelské otázky jsem zjistila, že obory zaměstnání chuligánů jsou různé. Z celkového počtu informantů je pouze jeden, který je aktuálně registrovaný na úřadu práce, a to I<sub>11</sub>. Doposud pracoval jako vyhazovač v jednom z pražských tanečních klubů, ale protože měl opakované neshody se svým nadřízeným, rozhodl se práci opustit. Zaměstnání si ale aktivně hledá.

Jak již bylo zmíněno výše, tak se mezi informanty nachází dva studenti střední školy, a to I<sub>2</sub>, který zároveň při svém studiu chodí na brigády – pracuje jako prodavač v obchodě s hrami na počítač a herní konzole a dále I<sub>9</sub>, který je studentem na plný úvazek. Nikdo další aktuálně nestuduje.

Nejzajímavější práci má I<sub>1</sub>, který se živí jako montér fotovoltaických elektráren. I<sub>3</sub> pracuje jako operátor na lince ve firmě, která se zabývá výrobou senzorů a čidel. I<sub>4</sub> zatím pracuje brigádně jako recepční ve fitness centru. Na vysokou školu se nedostal, ale příští rok by to chtěl zkusit znovu. I<sub>5</sub> pracuje jako finanční účetní v jedné větší obchodní společnosti, která se zabývá distribucí zdravotnického materiálu. I<sub>6</sub> a I<sub>10</sub> byli odjakživa velcí fanoušci aut, proto také vystudovali obor automechanik a nyní společně provozují malou autodílnu na okraji Prahy.

I<sub>7</sub> pracuje převážně brigádně. Práci na hlavní pracovní poměr žádnou nemá.

I<sub>8</sub> pracuje jako stavbyvedoucí jedné nejmenované developerské společnosti. Protože má ale velkou rodinu, donutila ho současná ekonomická situace v České republice najít si ke svému stálému zaměstnání ještě brigádu, kdy chodí třikrát týdně na noční směny vybalovat zboží v Tescu.

I<sub>12</sub> je kuchař, který již od ukončení svého studia vaří v rodinné restauraci, kterou provozuje jeho otec.

**Tab. č. 3 – Zaměstnání informantů**

	<b>ÚVAZEK</b>	<b>ZAMĚSTNÁNÍ</b>
I <sub>1</sub>	hlavní pracovní poměr	montér fotovoltaických elektráren
I <sub>2</sub>	student / brigáda	prodavač v obchodě s PC hrami
I <sub>3</sub>	hlavní pracovní poměr	operátor na lince
I <sub>4</sub>	brigáda	recepční ve fitness centru
I <sub>5</sub>	hlavní pracovní poměr	finanční účetní
I <sub>6</sub>	podnikatel	vlastní autodílna
I <sub>7</sub>	brigády	různý
I <sub>8</sub>	hlavní pracovní poměr + brigáda	stavbyvedoucí / vybalování zboží v Tescu
I <sub>9</sub>	student	---
I <sub>10</sub>	podnikatel	vlastní autodílna
I <sub>11</sub>	nezaměstnaný	---
I <sub>12</sub>	hlavní pracovní poměr	kuchař

### **TO 2.3 Byl jsi někdy trestaný?**

Z celkového počtu informantů byli v minulosti trestáni pouze dva a to I<sub>4</sub>, který si v současné době odpykává trest zákazu vstupu na fotbalová utkání. O to, za co tento trest dostal se však podělit nechtěl a sdělil k tomu jenom následující informace: „*Momentálně mám dva roky zákaz vstupu na fotbalové utkání. Dostal jsem to těsně po osmnáctkách. Mám za sebou rok, rok mi ještě zbývá. Skončí mi to příští rok v lednu. Za co jsem to dostal si asi radši nechám pro sebe, ale lituju toho. Jinak jsem ale mimo tenhle ×××××× (expresivní výraz) trestanej nebyl.*“



Druhým trestaným je I<sub>10</sub>, který byl ve svých dvaadvaceti letech odsouzen k trestu odnětí svobody, a to za neplacení výživného na nezletilé dítě. Ve vězení strávil jeden rok.

Ostatní informanti v rozhovorech sdělili, že nikdy v minulosti nebyli trestáni, a to ani v souvislosti s fotbalem, ani v souvislosti se svým běžným životem.

#### **TO 2.4 Užíváš nějaké návykové látky?**

Z návykových látek se nejčastěji v odpovědích objevoval alkohol a nikotin, které jsou v naší zemi legální a zároveň v poměrně hojné míře společensky akceptovatelné.

I<sub>1</sub>, I<sub>3</sub>, I<sub>6</sub>, I<sub>7</sub> a I<sub>10</sub> mimo alkoholu a cigaret jsou ještě příležitostnými uživateli THC.

I<sub>2</sub> a I<sub>5</sub> jsou kuřáci a příležitostně si dají alkohol – především pivo během fotbalových utkání.

Nejmladší z informantů I<sub>9</sub> i přesto, že je nezletilý v rozhovoru přiznal, že je aktivním kuřákem a často se dostane i alkoholu. *„Kouřím od šestý třídy na základce a alkohol, ten mám rád. Pokud není fotbal, chodím skoro každé víkend pařit s kámošema a to se bez chlastu neobejde.“*

I<sub>11</sub> a I<sub>12</sub> jsou nekuřáci, a stejně jako ostatní si příležitostně si dají alkohol – především pivo během fotbalových utkání.

I<sub>4</sub> a I<sub>8</sub> neužívají žádné návykové látky. Oba jsou nekuřáci a abstinenti. I<sub>8</sub> alkohol nikdy nepil, má k němu odpor kvůli svému otci, se kterým v útlém dětství vyrůstal a který byl alkoholik. V minulosti byl silným kuřákem, byl schopný vykouřit i dvě krabičky cigaret denně. Kouřit přestal, když v době pandemie COVID-19 toto onemocnění s těžkým průběhem prodělal. I<sub>8</sub> o kouření: *„Já jsem byl silnej kuřák. Kouřil jsem od té doby, co jsem nastoupil na střední a čím jsem byl starší, tím se množství stupňovalo. Ke konci jsem byl schopnej vykouřit dvě, když jsem měl nějaký starosti nebo problémy tak dvě a půl krabičky denně. Pak ale přišla korona a já jsem ji chytl v době, kdy to nejvíc řádilo. Měl jsem dost blbej průběh a strávil jsem skoro měsíc v nemocnici. Docela se divím, že mě to fakt nezabilo. Po propuštění z nemocnice jsem se rozhodl, že už se k tomuhle zlozvyku nevrátím. Navíc bych si to teď ani finančně nemohl dovolit.“*

I<sub>4</sub> rovněž neužívá žádné návykové látky, ale nebylo tomu tak vždycky. Z jeho nezdravého životního stylu ho dostal až sport. I<sub>4</sub> o svých závislostech: *„Když jsem byl v pubertě a měl jsem takový to nejnáročnější období, máma hodně pracovala. Hodně času jsem trávil s kámošema venku, potloukali jsme se po sídlišti a defacto nás vychovávala ulice. V té době jsem kouřil, chlastal a hulil trávu v ne úplně malým množství. Taky jsem*

*občas experimentoval s houbama, nebo éčkem, když jsme šli na nějakou kalbu. Vydrželo mi to asi dva roky, pak jsem začal cvičit a boxovat a na tyhle ×××××× (vulgarismus) jsem neměl ani pomyslení.“*

**Tab. č. 4 a č. 5 – Užívání návykových látek (vlastní zpracování)**

	<b>Aktivně užívá</b>	<b>Užívalo v minulosti a nyní již neužívá</b>	<b>Neužívalo nikdy</b>
<b>Počet</b>	10	2	0

	<b>Alkohol</b>	<b>Nikotin</b>	<b>THC</b>
<b>Počet</b>	10	8	5

### **TO 2.5 Máš kromě fotbalu ještě nějaký jiný koníček?**

Poslední tazatelská otázka se zaměřovala na volný čas, koníčky a aktivity mimo fotbal. Byla jsem překvapená, kolik z informantů má mimo fotbal také další, mnohdy velmi zajímavé koníčky.

Prvním z nich je I<sub>1</sub>, který má velmi zajímavý koníček, a to práci se dřevem. Jako amatér ve volných chvílích vyrábí pro kamarády a známé drobný dřevěný nábytek a dekorace. Dalším, kdo má koníčky mimo fotbal je i I<sub>2</sub>, který ve svém volném čase rád chodí na hokej, hlavně na zápasy pražské Sparty a hraje hry na herních konzolích. I<sub>4</sub> je aktivním sportovcem. Mezi jeho druhý největší koníček hned po fotbalu patří box, kterému se věnuje poslední dva roky. Samozřejmě také navštěvuje posilovnu a často chodí běhat.

I<sub>5</sub>, I<sub>6</sub> a I<sub>10</sub> spojuje jedna věc, a to je láska k rychlým kolům. I<sub>5</sub> je zároveň motorkářem, takže pokud zrovna není na fotbale, brázdí silnice na svém silném stroji. I<sub>6</sub> a I<sub>10</sub> jsou automechanici, od dob dávno minulých milovníci rychlých aut a driftu. To je po fotbalu jejich koníček číslo dva. Mimo autotuningu a závodech v driftu se autům věnují i ve svém profesním životě a jak již bylo v zmíněno, provozují společně malou autodílnu, kde provádí zakázkový servis automobilů.

I<sub>8</sub> a I<sub>11</sub> se rádi věnují rybaření. I<sub>8</sub> však také odpověděl, že ačkoli je to jeho velký koníček, tak mu v poslední době na něj nezbyvá žádný čas, a to proto, že má velkou rodinu, o kterou se musí starat, má stále zaměstnání a také noční brigádu. I<sub>11</sub> byl stejně jako k fotbalu veden k rybaření už od mala, protože jeho otec je vášnivým rybářem a má malý obchod s akvaristikou. Na ryby většinou chodí společně.

Informanti, kteří mi odpověděli, že fotbal je jejich život a nemají žádný další koníček jsou I<sub>3</sub>, I<sub>7</sub>, I<sub>9</sub> a I<sub>12</sub>. Velmi častou odpovědí bylo také to, že se ve volných chvílích aktivně zúčastňují i hokejových zápasů svého klubu.

### **Shrnutí dílčí výzkumné otázky č. 2**

Z odpovědí na prvních pět tazatelských otázek vyplývá, že se jedná o muže, kteří studují, pracují a v převážné většině dokáží svůj volný čas rozložit mezi fotbal a mezi nějakou další volnočasovou aktivitu. Ve výzkumném vzorku se objevili pouze dva muži, kteří mají základní vzdělání, a to I<sub>3</sub> a I<sub>7</sub>. Nejvyššího vzdělání dosáhl I<sub>5</sub>, který své studium ukončil nejprve bakalářským a následně magisterským vysokoškolským titulem.

Dále se objevil pouze jeden nezaměstnaný muž, a to je I<sub>11</sub>, který je registrovaný na úřadu práce, ale práci si aktivně hledá. Dále z celkového počtu dvanácti informantů, byli trestáni pouze dva, a to I<sub>4</sub>, který se semnou o to, za co trest zákazu vstupu na fotbalová utkání dostal podělit nechtěl a dále I<sub>10</sub>, který strávil rok ve vězení za neplacení výživného na nezletilé dítě, což s jeho aktivitami ve skupině nesouvisí.

Otázka týkající se závislosti neodhalila žádného aktivního uživatele tvrdých drog, a to i přes to, že I<sub>4</sub> v minulosti některé ze zakázaných látek užívat. Mezi informanty je populární nikotin, alkohol a v některých případech THC.

Poslední otázka byla věnovaná volnému času a aktivitám mimo fotbal. Celkem osm z dvanácti informantů se semnou podělilo o své další zajímavé koníčky. Zbylí čtyři dle jejich slov žijí jenom fotbalem a nic dalšího pro ně neexistuje.

### **DVO 3: Jaké jsou sociální charakteristiky fotbalových chuligánů?**

Zatímco se druhá dílčí výzkumná otázka zaměřovala na charakteristiky osobnostní, v této otázce se zaměřím na charakteristiky sociální. Účelem této otázky bylo zjistit, v jakém prostředí a za jakých okolností informanti vyrůstali a jak jsou na tom v současné době. Zda mají své rodiny, a potažmo co na jejich aktivitě říkají jejich blízcí.

Následující tazatelské otázky jsem se rozhodla rozebrat společně, protože si myslím, že spolu úzce souvisí.

### **TO 3.1 Pocházíš z úplné rodiny? a TO 3.2 Máš nějaké sourozence?**

Ze získaných informací vyplynulo, že kromě I<sub>3</sub>, I<sub>4</sub>, I<sub>6</sub>, I<sub>7</sub>, I<sub>8</sub> a I<sub>9</sub> pochází všichni ostatní informanti z úplných rodin a po celou dobu dětství a dospívání vyrůstali s oběma rodiči. Sourozence mají pouze I<sub>2</sub>, I<sub>4</sub>, I<sub>8</sub>, I<sub>9</sub>, I<sub>10</sub> a I<sub>12</sub>. Ostatní jsou jedináčci.

Od rodiny I<sub>3</sub> odešel otec, když mu bylo deset let. Od té doby žil pouze se svou matkou a mladší sestrou. Nějaký čas s nimi žil i matčin partner, se kterým měl dobré vztahy, ale matka se s ním po několikaleté známosti rozešla. Svého otce naposledy viděl, když mu bylo 12 let a od té doby nejsou v žádném kontaktu.

Rodiče I<sub>4</sub> se rozvedli, když byl na prvním stupni základní školy a celý život tak žil pouze se svojí matkou. Otec se od něj distancoval a od doby rozvodu rodičů se s ním již nesetkal. I<sub>4</sub> o vztahu s otcem: „*Otec mě ze svého života úplně vyškrtl. Alimenty sice posílal, ale jenom proto, aby od nás měl pokoj. Ze začátku jsem tomu nerozuměl a stál jsem o jeho pozornost. Ale nezajímá jsem ho. Měl novou rodinu a ode mě se úplně distancoval, jako bych nikdy neexistoval.*“ Má jednoho nevlastního bratra, který pochází z otcova druhého vztahu, ale nikdy ho neviděl.

Otec I<sub>6</sub> zemřel na rakovinu slinivky, když mu bylo osm let. Jeho matka si pak už nenašla žádného partnera a zůstala sama. Je jedináček.

I<sub>8</sub> pochází z rodiny alkoholika. Ten svou rodinu opustil v době, kdy bylo I<sub>8</sub> šestnáct let. Od té doby se on ani nikdo z jeho sourozenců s otcem neviděli a ani nevědí, jestli ještě stále žije. Má dva mladší bratry a jednu sestru.

I<sub>7</sub> nepochází z úplné rodiny a většinu jeho života jej vychovávala babička. Když se narodil, byla jeho matka velmi mladá, byla aktivní uživatelkou pervitinu a živila se jako společnice. O svém otci ví jenom z vyprávění matky, nikdy ho nepoznal. Nemá žádné sourozence. I<sub>7</sub> o své rodině: „*Byl jsem nechtěný dítě, máma mě měla v 18. Říkala, že jsem byl omyl, ale nechtěla jít na potrat. Protože furt byla v práci, dělala š××××u, byl jsem skoro pořád u babičky, která mě prakticky vychovala. Otce neznám, máma říkala, že je to kriminálník a že je už hodně let v base.*“

I<sub>9</sub> také nepochází z úplné rodiny. Jeho rodiče se rozvedli před dvěma lety, když se oba shodli na tom, že jejich manželství nefunguje. Mají mezi sebou stále dobré vztahy, a i když se s otcem z časových důvodů příliš nestýká, nechová k němu žádnou zášť. Má

jednoho nevlastního sourozence – malou sestru, kterou si matka pořídila s jejím novým partnerem.

### **TO 3.3 Máš přítelkyni a pokud ano, co říkají na tvé aktivity?**

V této tazatelské otázce jsem se zaměřila na vztahy – zda mají informanti partnerky a pokud ano, tak jaké mají na jejich počínání názor. Celkem je ve vztahu osm z dvanácti mužů, přičemž dva uzavřeli se svými partnerkami manželství. Single jsou pouze I<sub>1</sub>, I<sub>6</sub>, I<sub>7</sub> a I<sub>10</sub>, přičemž I<sub>7</sub> je těsně po rozchodu a zbylí tři odpověděli, že jim tento stav vyhovuje a žádnou partnerku si momentálně nehledají.

I<sub>2</sub>, I<sub>4</sub>, I<sub>11</sub> a I<sub>12</sub> všichni téměř totožně odpověděli, že jejich partnerky o všem, co dělají vědí, nelíbí se jim to, ale i přes to jim tyto aktivity tolerují. Jediný, kdo žije pod jakousi pohružkou své přítelkyně je I<sub>12</sub> - „*Přítelkyně mi řekla, že jestli mě kvůli těm mým kravinám zavřou, tak že na mě fakt čekat nebude.*“

Nejmladší z informantů I<sub>9</sub> se vyjádřil tak, že přítelkyni má, ví že chodí na fotbal, ale o jeho dalších aktivitách nemá ponětí. To mě překvapilo a když jsem se ho zeptala, co dělá proto, aby to nezjistila, tak mi odpověděl: „*Nosím zásadně kuklu, takže na fotkách ani v televizi by mě nepoznala a co se týká bitek, tak za celou dobu, co jsme spolu jsem měl akorát jeden monokl, a to jsem jí řekl, že jsem se ožral a pomuchloval se s okrajem stolu.*“

Přítelkyně I<sub>3</sub> s aktivitami, které její partner provozuje nesouhlasí a je zásadně proti. Mají doma malého syna a má strach, že se mu něco stane. On si ale neumí pomoci, a i přes její opakované apely je stále aktivním chuligánem.

I<sub>5</sub> a I<sub>8</sub> mají jedno společné, a to je skutečnost, že jsou oba ženatí. Nyní již manželka I<sub>5</sub> je jeho dlouholetou partnerkou, jsou spolu téměř patnáct let. Nikdy nebyla nadšená z toho, že je její partner chuligán, ale snažila se to nějak tolerovat. Poslední dobou má ale pocit, že je její muž na takové věci už starý a že by měl uvolnit místo mladším klukům, kteří jsou nevybouření. On ale takový názor nesdílí. Názor manželky I<sub>8</sub> na celou situaci je téměř totožný, pouze doplnil, že u ní také převládá strach z toho, že se mu něco stane a zůstane s dětmi sama.

### TO 3.4 Máš děti?

Výsledek této tazatelské otázky pro mě nebyl až tolik překvapivý, neboť z celkového počtu dvanácti mužů jsou všichni až na I<sub>3</sub>, I<sub>8</sub> a I<sub>10</sub> bezdětní.

I<sub>3</sub> má se svou přítelkyní dvouletého syna. Potomek nebyl plánovaný, ale když se o těhotenství své partnerky dozvěděl, měl z toho radost,

I<sub>8</sub> má doma celkem tři děti. Prvorozený syn má osm let a dále má dvouletá dvojčata, kluka a holku. Když jsem se ho zeptala, jak může zvládat při výchově třech dětí a dvou pracích chodit ještě na fotbal a do bitek, odpověděl, že na tohle se vždycky čas najde. Dále to však nerozváděl.

I<sub>10</sub> má jedno dítě, sedmiletou dceru. S její matkou však již dlouhé roky není ve vztahu a dceru nevidá. *„Holka se narodila, když mi bylo dvacet, její mámě sedmnáct. Rozešli jsme se se krátce potom, co se narodila. Nezajímala mě. Nevidal jsem se s ní, neplatil žádný alimenty. To mě poslalo na rok do báně. I když bych teď hodně věci udělal jinak, tak je už pozdě. Holce je sedm, vychovává jí jinej chlap. Já jako táta bych ji nezajímal.“*

### 3.4 S kým a kde bydlíš?

Prostřednictvím této tazatelské otázky bylo mým cílem zjistit více informací o tom, s kým a jak chuligáni žijí. Prostředí, ve kterém žijí také může napovědět něco o jejich finanční situaci nebo také vztazích s okolím obecně.

Ze získaných odpovědí vyplývá, že většina informantů bydlí v nájemních bytech na několika pražských sídlištích, a to na Černém Mostě, Rajské zahradě, Hloubětíně, Proseku, Dejvicích a Jižním Městě. I<sub>1</sub>, I<sub>10</sub> a I<sub>11</sub> žijí každý sám. I<sub>3</sub> bydlí se svou partnerkou a svým dvouletým synem, stejně jako I<sub>8</sub>, který bydlí se svou ženou a svými dětmi. I<sub>1</sub> bydlí se svou partnerkou. S rodiči a bratrem bydlí v nájemním bytě i I<sub>2</sub>. I<sub>4</sub> pak bydlí v nájemním bytě se svou matkou. Se spolubydlícím – bývalým spolužákem ze základní školy a dlouholetým kamarádem bydlí v nájemním bytě I<sub>6</sub>. I<sub>9</sub> bydlí v nájemním bytě se svou matkou a mladší sestrou.

V rodinném domě žijí pouze dva informanti, a to I<sub>5</sub>, který bydlí se svou ženou ve vlastním, malém rodinném domku kousek za Prahou, který dostavili před pěti lety. Tím druhým je I<sub>12</sub>, který bydlí společně se svou přítelkyní a rodiči ve dvougeneračním rodinném domě na malém městě ve Středočeském kraji, jehož součástí je i rodinná hospoda, ve které I<sub>12</sub> pracuje.

V nejspecifičtějším prostředí však žije I<sub>7</sub>, který spolu se svojí matkou, strýcem, tetou a bratrancem na ubytovně.

### **Shrnutí dílčí výzkumné otázky č. 3**

Touto dílčí výzkumnou otázkou jsem se snažila přijít na to, jaké jsou sociální charakteristiky mých informantů. Zaměřila jsem se zde především na to, jaké byly jejich vztahy a vazby v rodině, s kým vyrůstali a jak velká jejich rodina byla a dále jsem tyto otázky přesměrovala do současnosti, kdy mě zajímalo, zda jsou zadaní nebo single, zda již mají svou rodinu nebo s kým a kde bydlí.

Z dat získaných z odpovědí na související tazatelské otázky vyplývá, že přesně polovina informantů pochází z úplné rodiny a stejně tak přesně polovina informantů má nějaké sourozence. U I<sub>3</sub>, I<sub>4</sub> a I<sub>8</sub> zapříčinil rozpad rodiny odchod otce – ve dvou případech, protože si našel novou partnerku a v jednom případě z důvodu závislosti na alkoholu. U dalších informantů I<sub>6</sub>, I<sub>7</sub> a I<sub>9</sub> zapříčinily rozpad rodiny jiné faktory, a to úmrtí otce, nechtěné těhotenství a shoda na rozvodu manželství, z důvodu jeho dlouhodobé dysfunkce.

V partnerských vztazích jsou na tom všichni muži trochu lépe – singles jsou pouze I<sub>1</sub>, I<sub>6</sub>, I<sub>7</sub> a I<sub>10</sub>. Ostatní mají své partnerky, dva z informantů, a to I<sub>5</sub> a I<sub>8</sub> jsou ženatí. O názoru všech partnerek na počínání jejich partnerů můžeme říct, že jsou téměř totožné. Všechny s nimi svým způsobem nesouhlasí, ale snaží se je tolerovat. Děti mají ze všech mužů pouze tři, a to I<sub>3</sub>, I<sub>8</sub> a I<sub>10</sub>. Ostatní jsou bezdětní.

Poslední otázka byla zaměřená na způsob bydlení. Deset z dvanácti mužů žije v nájemních bytech na několika pražských sídlištích. Někteří sami, jiní se svými partnerkami, rodiči nebo spolubydlícím. V rodinném domě žijí dva informanti, ve vlastním domě však pouze jeden.

### **DVO č. 4 Jaká je role člena ve skupině a jakým způsobem svou roli a působení ve skupině vnímají?**

Poslední dílčí výzkumná otázka se zaměřuje na to, jakou mají informanti ve svých skupinách roli a jakým způsobem vnímají nejen danou roli, ale také celkové své působení.

Celkem jsem pro tuto dílčí výzkumnou otázku zvolila pět otázek tazatelských, které by mi na ni měly odpovědět.

#### **TO 4.1 Jak dlouho chodíš na fotbal?**

Tato otázka sloužila především k tomu, abych zjistila, zda informanti navštěvovali fotbalová utkání i v době, kdy ještě nebyli chuligány, přičemž ze získaných odpovědí plyne, že tomu tak ve všech případech skutečně je.

Většina z informantů začala chodit na fotbal již v útlém věku, kdy je sem ve všech případech přivedl otec nebo dědeček. Pouze I<sub>5</sub> začal na fotbal chodit až v pozdějším věku, protože bydlel na malém městě a rodiče byli pracovníčně hodně vytížení na to, aby s ním navštěvovali podobné akce. Poprvé byl na fotbale až v patnácti letech. Tehdy byl čerstvě na střední škole a bydlel na internátu. Na první zápas ho s sebou vzal jeho kamarád.

#### **TO 4.2 Máš nějakou specifickou roli ve skupině?**

Na tuto otázku všichni informanti odpověděli, že žádnou specifickou roli nemají a jsou tedy pouze řadovými členy. Každá skupina má ale jinak svého vůdce a pak osobu, která domlouvá místa a podmínky střetů.

I<sub>1</sub> však mimo svého chuligánského působení zastával v minulosti na přechodnou dobu funkci spíkra kotle fotbalových Bohemians 1905. I<sub>1</sub> o svém spíkovství: „*Tahle moje aktivita trvala skoro dvě sezony. Bylo to ještě v době, kdy jsem neměl práci. Ale pak jsem si práci našel a už nebylo tolik času. Tahle role je na stadionu hrozně důležitá a je to časově dost náročný. Tak jsem se rozhodl megafon předat někomu dalšímu.*“

#### **4.3 Co tě vedlo k tomu, aby ses k hooligans přidal?**

I<sub>1</sub> se ke své skupině přidal, protože mu vadilo chování soupeřových chuligánů a taky po každém zápase pociťoval adrenalin, který potřeboval nějakým způsobem ventilovat ven.

I<sub>2</sub> se ke skupině přidal především z důvodu své lásky ke Spartě. I<sub>2</sub> o svém chuligánství: „*Bejt chuligánem pro mě znamená, že jsem opravdovej fanoušek. Ten, co to bere vážně a dal by za ten klub život. Prostě to tvrdý jádro. Vždycky když jsem s ostatními, tak cejtím takový pocit sounáležitosti. Jsou pro mě jako druhá rodina.*“



I<sub>3</sub> se ke skupině přidal ze zvědavosti na popud kamaráda, který v té době byl aktivní. Zajímalo ho, co to vlastně obnáší být chuligánem a jak střety a ostatní aktivity vlastně probíhají.

I<sub>4</sub> se ke skupině přidal v patnácti letech. Rodiče byli rozvedení a jeho matka, protože hodně pracovala neměla čas se mu patřičně věnovat. Do skupiny ho přivedl starší kamarád, který mu tvrdil, že je to super adrenalin. Na své první bitce byl v šestnácti letech.

Podobný příběh měl i I<sub>7</sub>, který nevyrostal v harmonickém prostředí. Ke skupině se přidal v patnácti letech. V té době ještě bydlel s babičkou a matka se zrovna vrátila z neúspěšného léčení ze závislosti na pervitinu. I<sub>7</sub> o svém chuligánství: „*K Mladý Spartě jsem se přidal, protože to doma bylo těžký a potřeboval jsem přijít na jiný myšlenky. Babička už byla po smrti, takže mi zůstala jenom moje matka, která byla věčně sjetá. Nechtěl jsem být s ní doma, proto jsem radši chodil na fotbal a chodil jsem se rvát. Po každý bitce jsem se cítil líp.*“

I<sub>5</sub> se k chuligánům přidal, protože ho bavila atmosféra, kterou umí na stadionu vytvořit a také se mu líbila jednotnost. Nikdy nebyl velkým rváčem, ale v tomto případě ho od doby, kdy začal chodit na fotbal lákalo zúčastnit se nějaké venkovní bitky.

I<sub>6</sub>, I<sub>10</sub> a I<sub>11</sub> odpověděli téměř totožně, že byli aktivními fanoušky v kotli. Každý z nich se seznámil s někým, kdo byl chuligánem už delší dobu a ten ho díky vzájemným sympatiím přivedl do party, která tvořila jádro celého kotle. Protože si všichni informanti chtěli tuto pozici a přátelství udržet a nechtěli být považováni za bojácné nebo slabé, začali se postupně účastnit všech aktivit a napodobovat chování svých kamarádů z party, až se postupem času stali jedním z nich.

I<sub>9</sub> odpověděl, že se přidal proto, že byl na základní škole byl terčem šikany ze strany svých spolužáků a měl pocit, že nikam nepatří a měl strach, že se šikana projeví i na střední škole. Momentálně je v prvním ročníku. Věřil tomu, že když se stane chuligánem, ostatní na něj změní názor a budou z něj mít strach, takže si na něj nic nedovolí. Se šikanou aktuálně problém nemá, ale pravděpodobně to nebude zapříčiněno tím, že je fotbalovým rváčem.

I<sub>8</sub> a I<sub>12</sub> odpověděli, že v době, kdy se stali chuligány neměli žádné koníčky, na fotbal dlouhodobě aktivně chodili a že to bylo spíš z nudy, aby nějakým způsobem vyplnili svůj volný čas.

#### **TO 4.4 Co pro tebe znamená patřit k hooligans? A TO 4.5 Co ti členství ve skupině dává?**

Tyto otázky jsem se rozhodla shrnout dohromady, protože spolu úzce souvisí. Od informantů jsem se snažila zjistit, co pro ně znamená být chuligánem a jakou pro ně má tato pozice hodnotu a dále proč vlastně dělají to, co dělají a co jim to dává.

Odpověď na tyto otázky byla téměř ve všech případech totožná. Pro informanty být chuligánem znamená životní styl, bez kterého si svůj život neumí představit a důkaz opravdové věrnosti svému klubu. Pro mnohé z nich jsou ostatní členové skupiny druhá rodina, jsou soudržní a navzájem se podporují. I<sub>2</sub>: *„Vždycky když jsem s ostatními, tak cítím takový pocit sounáležitosti. Jsou pro mě jako druhá rodina.“*

Některým informantům zase dává chuligánství pocit odreagování, uvolnění se a určitého způsobu relaxace. Všichni informanti si také mezi ostatními chuligány našli nová přátelství. I<sub>1</sub>: *„Když jsem na fotbale, cítím se volněj. Můžu vypnout mozek, utéct od běžných starostí a po zápase při nějakých střetech nebo bitkách ze sebe můžu vypustit všechn ten nahromaděnej adrenalin, kterej v sobě po každým zápase mám.“*

Jeden z informantů byl však výjimkou, a to I<sub>5</sub>, dle kterého mu momentálně chuligánství nic nedává a už to pro něj neznamená tolik jako dřív, a to zejména proto, že si odpykává dvouletý trest zákazu na fotbalová utkání svého klubu a nechce se chodit jenom prát mimo stadion. Dokonce už několikrát zvažoval, že by skupinu opustil, protože trest tohoto rázu pro něj byl ponaučením. Na fotbal ale chce chodit po jeho skončení dále, jenom chce fandit slušně. I<sub>4</sub>: *„Teď momentálně mi to nedává vůbec nic, protože tím, že nechodím na zápasy tak se mi ani nechce moc chodit se někam rvát. Mám mnohem více času na box, kterej mě fakt baví a chtěl bych se mu věnovat. Dřív to, že jsem chuligán pro mě byl životní styl, teď už to tak ale nevnímám a už jsem i několikrát uvažoval o tom, že bych skončil a nechal si fotbal jenom jako okrajovej koníček. Nějaký místo, kde si půjdu jenom provětrat hlasivky, když bude potřeba.“*

## **TO 5.5 Je podle tebe nějaký důvod, proč by se měli noví členové ke skupině připojit?**

Prostřednictvím poslední otázky celého výzkumného šetření jsem se snažila zjistit, jaký zda a případně jaký je důvod k tomu, proč by se prostí fanoušci měli stát chuligány. Byla jsem překvapená, že na tuto otázku mi většina informantů nebyla schopna poskytnout relevantní odpověď. Několik z nich odpovědělo, že je to každého věc, jestli se rozhodne stát chuligánem nebo ne, další odpověděli, že neví. Vybrala jsem tedy pouze pár z těch odpovědí, které mi přišli k věci a obsahovaly více než dvě slova.

I1: *„Já si myslím, že jo. Najdete nový přátelství, který jsou pevný. Prostě kámoši na celý život. Taký kolem sebe budete mít lidi, který se zajímaj o to stejný, co vy. Řekl bych, že jsme jedna rodina. V dobrým i zlým, na život i na smrt.“*

I3 *„... určitě jo, pokud chtějí fandit na plný pecky, zažít dokonalou atmosféru a adrenalin.“*

I6 *„Pokud jsou fanoušky danýho klubu srdcem a duší, měli by to aspoň zvážít, každopádně rozumím tomu, že se některejm nemusí líbit to, co občas chuligáni dělají.“*

I10 *„Jo, protože získáte druhou rodinu a najdete nová přátelství.“*

I12 *„Je to každého věc. Je na každým, jestli se chce připojit a zažít to, co na normální tribuně nezažije.“*

Jeden z informantů, a to I4 na rozdíl od ostatních jako jediný odpověděl negativně, a to: *„Asi ne. Myslím si, že kdyby mi rodiče věnovali víc času a já se neflákal po škole po sídlišti, chodil třeba do kroužků nebo mi někdo ukázal, že existují i jiný aktivity, tak bych asi jako chuligán nikdy neskončil. Ale samozřejmě je to asi na každým, jak si to posoudí.“*

### **Shrnutí dílčí výzkumné otázky č. 4**

Na základě zjištěných výsledků lze konstatovat, že důvody jednotlivců, proč se k chuligánům přidali jsou různé, avšak své působení ve skupině vnímají téměř všichni podobným způsobem. Všichni informanti jsou řadovými členy skupiny, tedy žádný z nich nemá žádnou specifickou roli.

Důvody, proč se informanti přidali k chuligánům můžeme shrnout následovně – láska ke svému klubu, problémy v rodině, potřeba někam patřit a absence smysluplných volnočasových aktivit. Všichni informanti vnímají své působení buď jako součást svého životního stylu, nebo důkaz opravdové věrnosti a oddanosti klubu. Skupina jim dala pocit

odreagování a uvolnění, ale také nové přátele, nebo jak oni sami nazývají druhou rodinu. Na poslední tazatelskou otázku nebyly odpovědi vždy úplně jasné, a ne všichni informanti mi byli schopni říct, proč by se vlastně řadový fanoušek měl ke skupině přidat.

Celému standardu výzkumného vzorku se vymyká I<sub>4</sub>, který vzhledem ke svému trestu nepovažuje chuligánství za důležitou věc, v současné době mu členství nic nedává a jelikož si našel koníček, který ho baví a naplňuje mnohem více, několikrát zvažoval svůj odchod. Je toho názoru, že pokud by se mu rodiče v dětství více věnovali a ukázali mu, že existují smysluplnější volnočasové aktivity, pravděpodobně by se k chuligánům nikdy nepřidal.

## 6.4 Závěr výzkumného šetření

Účelem této bakalářské práce bylo zjistit osobnostní a sociální charakteristiky aktivních fotbalových chuligánů a na jejich základě dále zjistit jejich subjektivně vnímanou roli ve skupině.

V závětu tohoto šetření jsem se rozhodla ke každému informantovi shrnout ty nejdůležitější charakteristiky, které z rozhovorů vplynuly a dále shrnout, jaké byly ze získaných dat a informací vyvozeny závěry.

I<sub>1</sub> vystudoval střední odborné učiliště, momentálně se žíví jako montér fotovoltaických elektráren. V minulosti nebyl nikdy trestaný. Je aktivním kuřákem, rád si dá pivo nebo příležitostně tvrdší alkohol a je také příležitostným uživatelem THC. Tvrdé drogy neužívá, ani je neuznává. Mimo fotbalu má jako svůj velký koníček práci se dřevem. Pochází z úplné rodiny a je jedináček. Nemá přítelkyni ani děti a žije sám v pronajatém bytě na jednom z pražských sídlišť. Chuligánem se stal, protože chtěl ventilovat adrenalin a vadilo mu chování ostatních chuligánů. Členství mu dává pocit uvolnění a odpočinku.

I<sub>2</sub> je student střední školy, pracuje brigádně. V minulosti nikdy nebyl trestaný. Je aktivním kuřákem, občas si rád dá alkohol, jiné návykové látky neužívá. Mimo fotbalu ještě rád chodí na hokej a hraje hry na herních konzolích. Pochází z úplné rodiny, má mladšího bratra. Přítelkyni ani děti nemá a žije s rodiči a bratrem v nájemném bytě. K chuligánům se přidal, aby dokázal svou lásku ke Spartě. Být chuligánem pro něj

znamená důkaz toho, že je opravdový fanoušek, který to bere vážně a dal by za klub svůj život. Ostatní členové jsou pro něj druhá rodina.

I<sub>3</sub> má základní vzdělání, pracuje v továrně. Nikdy nebyl trestaný. Z návykových látek užívá pouze nikotin a občas alkohol, ale v minulosti zkoušel i tvrdé drogy. Nemá žádný jiný koníček než fotbal. Nepochází z úplné rodiny, vyrůstal s matkou a mladší sestrou. Má přítelkyni, se kterou má dvouletého syna a společně bydlí v nájemním bytě. Být chuligánem pro něj znamená důkaz věrnosti svému klubu a dává mu to způsob odreagování.

I<sub>4</sub> vystudoval střední školu, na vysokou školu se nedostal, pracuje brigádně na recepci ve fitness centru. Ačkoli v minulosti užíval různé návykové látky, momentálně neužívá nic, protože je aktivním sportovcem. Mezi jeho velký koníček patří box a pak také chodí do posilovny. Nepochází z úplné rodiny, otec odešel v útlém věku a vyrůstal pouze s matkou. Je jedináček. Momentálně má dva roky zákaz vstupu na utkání, za co nechtěl sdělit. Jinak trestaný nebyl. Aktuálně mu členství nic nedává a nic to pro něj neznamena.

I<sub>5</sub> má dva vysokoškolské tituly – bakalářský a magisterský a pracuje jako účetní. Trestaný nikdy nebyl. Je aktivním kuřákem, příležitostně si dá alkohol. Jeho velkým koníčkem mimo fotbalu jsou motorčky. Vyrůstal v úplné rodině, nemá žádné sourozence. Je ženatý, ale nemá žádné děti. Se svou ženou žije ve vlastním rodinném domě za Prahou. Být chuligánem pro něj znamená uvolnění mysli a členství mu dalo nové přátele a pocit sjednocení a sounáležitosti.

I<sub>6</sub> vystudoval střední odborné učiliště, má vlastní auto dílnu. V minulosti nebyl nikdy trestaný. Z návykových kromě alkoholu a cigaret je také příležitostným uživatelem THC. Mezi jeho koníčky kromě fotbalu patří autotuning a závody v driftu. Vyrůstal pouze s matkou, jeho otec zemřel, když mu bylo osm let. Je jedináček. Přítelkyni nemá ani děti nemá, bydlí v nájemním bytě se spolubydlícím. K chuligánům se přidal, protože chtěl někam patřit. Znamená to pro něj životní styl a dalo mu to nové přátele.

I<sub>7</sub> má pouze základní vzdělání a nemá žádné stabilní zaměstnání – pracuje pouze brigádně. Mimo klasických návykových látek je aktivním uživatelem THC. Trestaný sice

nebyl, ale pochází z dysfunkční rodiny narkomanky/prostitutky a recidivisty, který se momentálně nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Žije na ubytovně se svou matkou, strýcem, tetou a bratrancem, který je aktivním uživatelem opiátů. Žádný jiný koníček, než fotbal nemá a k chuligánům se přidal, protože měl problémy doma a matka se mu nevěnovala. Chuligánství považuje za životní styl.

I<sub>8</sub> vystudoval střední odbornou školu, studoval i na vysoké škole, ale studium nedokončil. Pracuje jako stavbyvedoucí a dále brigádně vybaluje zboží v Tesco. V minulosti nebyl trestně stíhaný. V minulosti byl kuřákem, v současné době nekuřák a abstinent. Kromě fotbalu se věnuje rybaření. Nepochází z úplné rodiny, jeho otec byl alkoholik, který rodinu opustil. Má dva mladší bratry a jednu sestru. Má manželku a tři děti. S manželkou a dětmi bydlí v nájemním bytě. K chuligánům se přidal z nudy, protože neměl žádné koníčky. Chuligánství je důležitou součástí jeho života a dává mu pocit odpočinku.

I<sub>9</sub> je studentem střední školy. V minulosti nebyl trestně stíhaný. I přes svůj věk je aktivním kuřákem a nevyhýbá se ani alkoholu. Kromě fotbalu nemá žádný jiný koníček. Nepochází z úplné rodiny, má mladší sestru. Má přítelkyni, ale nemá děti. Bydlí s matkou a sestrou v nájemním bytě. Chuligánem se stal kvůli toho, že byl na základní škole šikanovaný a měl pocit, že mu to pomůže zabránit v případné šikaně na střední škole. Chuligánství považuje za styl svého života, považuje se díky tomu za tvrdé jádro fanoušků a má pocit, že konečně někam patří.

I<sub>10</sub> vystudoval střední odborné učiliště a společně s I<sub>6</sub> provozuje autodílnu. V minulosti byl trestaný za neplacení výživného na nezletilé dítě, jiné problémy se zákonem neměl. Jeho velký koníček je jako u I<sub>6</sub> autotuning a závody v driftu. Pochází z úplné rodiny, má mladší sestru. Nemá přítelkyni, ale z prvního vztahu má sedmiletou dceru, se kterou se nestýká. Bydlí sám v nájemním bytě. Chuligánem se stal, protože chtěl někam patřit. Chuligánství vnímá jako životní styl, dalo mu nové přátele.

I<sub>11</sub> studoval na střední odborné škole, momentálně je evidovaný na úřadě práce. V minulosti nebyl trestně stíhaný. Je nekuřák, občas si dá alkohol, jinak neužívá žádné další návykové látky. Podobně jako I<sub>8</sub> se kromě fotbalu věnuje rybaření. Pochází z úplné rodiny, je jedináček. Má přítelkyni, ale nemá žádné děti. Žije sám v nájemním bytě.

Chuligánem se stal, protože chtěl někam patřit. Stejně jako I<sub>11</sub> vnímá chuligánství jako životní styl, dalo mu nové přátele a taky dobrou fyzickou kondici.

I<sub>12</sub> absolvoval střední odborné učiliště a následně nástavbu, kterou zakončil maturitní zkouškou. Živí se jako kuchař v rodinné restauraci. V minulosti nebyl trestně stíhaný. Je nekuřák, občas si dá alkohol, jinak neužívá žádné další návykové látky. Kromě fotbalu nemá žádný další koníček. Pochází z úplné rodiny, má dva sourozence – dva bratry. Má přítelkyni a nemá žádné děti. Žije se svou partnerkou ve dvougeneračním domě svých rodičů. K chuligánům se přidal z nudy. Dalo mu to spoustu nových přátel a nezapomenutelné zážitky.

Z výzkumného šetření vyplývá, že se informanti neodlišují od běžně vnímané populace. Jedná se o muže, kteří jsou vzdělaní, pracující a mají ve většině případů i další zajímavé koníčky než jenom věci týkající se fotbalu. Mají své partnerky, někteří z nich i děti a mimo fotbalový stadion žijí běžné životy jako většina z nás. Ve výzkumné vzorku se ukázalo, že když je někdo fotbalový chuligán, nemusí být nutně nevzdělaný, nezaměstnaný, několikrát trestaný uživatel návykových látek bez jakýchkoli dalších koníčků a jiného smyslu života, než je jen vykřikování vulgárních sloganů a hromadné bitky na polích a loukách. Jediným informantem, který by tuto charakteristiku mohl částečně naplnit je I<sub>7</sub>, na kterém se však pravděpodobně ve velké míře podepsalo prostředí, ve kterém vyrůstal a neutěšená situace v rodině.

Ze získaných informací je dále patrné, že to, v jaké rodině informant vyrůstal nebo to, jaké povolání mají jeho rodiče nemá vliv na to, zda se stali chuligány. Mezi informanty můžeme najít syna lékaře, právníka a úspěšné ekonomky, ale také například syna prodavačky či řadového dělníka.

Na všech informantech, kromě již výše zmíněného I<sub>7</sub> bylo během části rozhovoru, ve které jsme se bavili o rodině a blízkých, že k nim mají kladný a vřelý vztah a že jim povětšinou záleží na tom, co si o jejich aktivitách myslí. I<sub>2</sub>, I<sub>4</sub> a I<sub>5</sub> nezávisle na sobě během rozhovorů zmínili, že by byli ochotni svých aktivit zanechat v případě, že by jim jejich partnerky pohrozily rozchodem, pokud toho nenechají.

Informanty mého výzkumného vzorku můžeme rozdělit do dvou věkových skupin, a to na mladší (16-24 let) a starší (25-40 let). Z informací, které jsem získala od mladších chuligánů vyplynulo, že oproti těm starším jsou na svou skupinu a klub mnohem

více vázaní. Ve většině případů se považují za „tvrdé jádro“ skupiny. Považují se za ty nejméně, které na tribunách nalezneme a jejich klub je pro ně jakousi pomyslnou modlou. Do všeho se ženou po hlavě a rádi využívají všech příležitostí, kdy by mohlo dojít k jakémukoli slovnímu či fyzickému střetu s fanoušky soupeřova týmu. Ve většině případů tito hoši nemají žádný jiný koníček, než pouze fotbal a pokud mají, stejně i zde tráví čas se svými kamarády ze skupiny. Oproti tomu starší skupina mužů vnímá chuligánství jako svůj životní styl. Své skupiny ve většině případů považují spíše za vybouřené, které všechny své akce a střety domlouvají a plánují, aby předešli zbytečným problémům. K této skutečnosti se vyjádřil i jeden z nejstarších informantů I<sub>8</sub> „... *My už nejsme jako ty mladý, nevybouřené kluci. Lidé od nás už jsou starší, mají toho hodně za sebou a hodně zkušeností, proto všechno celkem plánujeme, neženeme se do všeho tak strašně po hlavě a tím pádem pak máme méně problémů, ať už s policajty nebo se sekuritákama a pořadatelkou na stadionu.*“

Dále ze získaných dat vyplynulo, že mladší chuligáni mají mnohem negativnější postoj k policii, než ti starší a nebojí se to dát viditelně na oděv. Příkladem toho může být I<sub>3</sub>, který se mi v průběhu rozhovoru pochlubil svým tetováním, kdy měl na levém předloktí vyobrazeno logo své skupiny a na pravém předloktí číslo 1312, které je kryptogramem pro zkratku A.C.A.B. z anglického „All Cops Are Bastards“, kterou chuligáni hojně využívají právě k tomu, aby vyjádřili svůj postoj k policii. Dále ve srovnání se staršími chuligány mají velmi odmítavý postoj k zavedeným pravidlům, zejména k zákazu užívání pyrotechniky na fotbalových utkáních. K tomu se během rozhovoru vyjádřil I<sub>7</sub> takto „*Je to p×××××××a! (vulgarismus) Pyro není zločin. Všichni si stěžují, jak jim to hrozně vadí, ale když pak uděláme choreo, kde to pyro použijeme, tak jsou z toho všichni úplně p××××××ý. (vulgarismus)*“

Oproti tomu starší chuligáni se nezávisle na sobě ve většině případů shodli, že nesouhlasí s jednáním a postupy policie, a proto jednají tak, aby se s nimi nemuseli v ideálním případě do žádného střetu dostat.

Mladší chuligáni také dle toho, co jsem měla v průběhu rozhovorů možnost upozorovat více tíhnou k extremistickým projevům a také k již zmíněnému antisemitismu – všichni chuligáni, patřící k pražské Spartě alespoň jednou během rozhovoru označili fanoušky Slavie jako židy.



V průběhu rozhovorů jsem také měla možnost si všimnout jejich vzhledu, jakým způsobem komunikují či jaká používají gesta. U některých informantů bylo na první pohled patrné, že jsou chuligáni, protože zamnou přišli v oblečení s logem jejich skupiny. U převážné většiny z nich však ale na první pohled jejich příslušnost zřetelná nebyla, a pravděpodobně, kdybych I<sub>8</sub> potkala se svými třemi dětmi někde na ulici, asi si myslím, že je to spořádaný a hodný tatínek, a ne aktivní fotbalový chuligán.

Pokud mám shrnout to, jak informanti vnímají svou roli a působení ve skupině, tak ze získaných dat plyne následující:

- Chuligánství považuje většina informantů za neodmyslitelnou součást svého života a vytvořili si z něj svůj životní styl.
- Mladší skupina považuje chuligánství za důkaz oddanosti a věrnosti svému klubu, potažmo své skupině.
- Informanti považují svou chuligánskou skupinu jako druhou rodinu, drží pohromadě a navzájem se podporují.
- Informanti díky tomu, že se přidali mezi chuligány ve většině případů získali nová přátelství; pocit, že někam patří a jsou něčeho součástí. Pro některé znamená chuligánství relaxaci a odpočinek od běžných povinností.

Na závěr rozhovoru jsem se každého informanta zeptala, zda někdy litovali toho, že se k chuligánům přidali anebo zda jim tato skutečnost nějakým způsobem ublížila v jejich běžném životě. Všichni se shodli na tom, že ve svém běžném životě o svých aktivitách moc nemluví a až na rodinu a blízké přátele to o nich většinou nikdo neví. Všechny skupiny jsou velmi uzavřené a jejich členové si pečlivě chrání své soukromí a také identitu. Nikdo z informantů, vyjma I<sub>4</sub>, jehož postoj byl v práci několikrát zmíněn však nelituje toho, že chuligánem je.

Z výsledků výzkumného šetření vyplynula jednoznačná odpověď na hlavní výzkumnou otázku „KDO JSOU FOTBALOVÍ CHULIGÁNI?“ – ačkoli jsou věrní svému klubu, potažmo své skupině a fotbalu obětují velké množství svého času, neodlišují se fotbaloví chuligáni od většinové společnosti. Jsou to pracující, v mnoha případech i vzdělaní muži, kteří mají své partnerky a rodiny. V některých případech mají mimo fotbalu také další, velmi zajímavé koníčky a rozhodně se nejedná o

opakovaně trestané narkomany bez jakéhokoli smyslu života, jak jsou často ve společnosti prezentováni.

Subjektivně pak sami vnímají chuligánství jako životní styl nebo neodmyslitelnou součást jejich života, tak jak jsem předpokládala. Svou skupinu pak ve většině případů vnímají jako druhou rodinu, za kterou by „byli ochotni položit život“, jak sami občas říkají.

Ve většině případů se jednalo o velmi milé a sympatické muže, kteří se snažili být v rozhovorech co nejvíce sdílní a snažili se mi být maximálně nápomocní. Jak již bylo v práci několikrát zmíněno – skutečnost, že je někdo fotbalovým chuligánem v mnohých případech nemáme na první pohled šanci odhalit a občas se chuligány stávají lidé, do kterých bychom to nikdy neřekli.

## Závěr

Ve své bakalářské práci se věnuji problematice diváckého násilí na fotbalových stadionech se zaměřením na osobnostní a sociální charakteristiky příslušníků fotbalových hooligans.

První kapitola je věnována tomu, jaké místo má spor a fotbal konkrétně v životě současné společnosti.

Druhá kapitola se věnuje především rozdělení a charakteristikám jednotlivých částí fotbalového publika, dále charakteristice fotbalových chuligánů jako subkultury a také popisuje, čím je charakteristické násilí na fotbalových stadionech. Třetí kapitola je pak věnována krátké historii fotbalového chuligánství na našem území.

Ve čtvrté kapitole se zabývám dvěma výzkumy, které byly v českém fotbalovém prostředí provedeny a dále chováním, které ze svého pohledu považují za charakteristické pro tuto skupinu, a to fanatismem, davovým chováním a druhy trestné činnosti, kterou fotbaloví chuligáni páchají.

Pátá a zároveň poslední kapitola teoretické části práce je zaměřena na negativní a extremistické projevy této subkultury, která rovněž patří k jejím charakteristikám a které můžeme v chování chuligánů spatřit.

Šestá kapitola mé práce je věnována výzkumnému šetření, jehož cílem bylo zjistit osobnostní a sociální charakteristiky subkultury fotbalových chuligánů a na jejich základě určit subjektivně vnímanou roli příslušníků ve skupině. Metodou polostrukturovaného rozhovoru s dvanácti informanty, aktivními fotbalovými chuligány jsem se snažila získat co nejvíce informací, abych mohla provést pečlivou charakteristiku mého výzkumného vzorku. Z veškerých informací, které jsem měla k dispozici vyplynulo, že se informanti nijak zvlášť neodlišují od běžně vnímané populace na třech z nich bychom tuto skutečnost na první pohled nepoznali.

Mám za to, že cíl a účel mé práce byl naplněn. Ve výzkumném šetření jsem našla odpověď na otázky týkající se jak osobnostních, tak sociálních charakteristik mého výzkumného vzorku a dále jsem zjistila, jak vnímají svou roli a působení ve skupině na základě jejich subjektivních pocitů. Na základě těchto skutečností jsem následně stanovila odpověď na hlavní výzkumnou otázku, kdy se mi potvrdil předpokládaný výsledek, tedy že chuligáni se nijak zvlášť neodlišují od běžné populace a jsou na svou skupinu a její členy velmi vázání.

Tato subkultura je v naší společnosti často opředena širokou škálou předsudků. Předsudky vůči lidem, kteří jsou od nás odlišní, ať už vzhledem, chováním, způsobem vyjadřování nebo jakkoli jinak mezi námi vždy byly a budou. Nesmírně by mě však potěšilo, kdyby se lidé snažili kolem sebe dívat nejen s otevřenýma očima, ale také s otevřenou myslí a otevřeným srdcem, a to nejen vůči fotbalovým chuligánům, ale také vůči dalším osobám, které spadají do skupin, které jsou aktuálně ve společnosti nejvíce probírané. Na první pohled nemusí být vůbec patrné, že onen mladý muž, který vám dopoledne v montérkách přijede namontovat na střechu fotovoltaickou elektrárnu jede z práce rovnou na stadion, kde ho můžeme potkat přinejmenším v kukle se světlicí v ruce.

## Seznam použitých zdrojů

### Literatura

DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005. ISBN 80-7251-204-8.

DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: Triton, 2003. Řešení krizových situací. ISBN 80-7254-454-3.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

GIRTLE, Roland. *Okrajové sociální kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2728-2.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.

HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN 978-80-7272-197-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Vyd. 3 - Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0219-6.

CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

KASAL, Josef. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-362-8.

KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2456-0.

LE BON, Gustave. *Psychologie davu*. Vydání čtvrté, v Portále první, revidované. Přeložil Ladislav HOFMAN, přeložil Zdeněk ULLRICH. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1028-3.

MACHO, Milan. *Fotbal, vašeň 20. století: historie fotbalu ve faktech, názorech a obrazech*. Praha: Brána, 1996. ISBN 80-85946-27-0.

MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004.

NIKL, Jaroslav a Petr VOLEVECKÝ. *Divácké násilí*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-249-2.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.

SLEPIČKA, Pavel, Václav HOŠEK a Běla HÁTLOVÁ. *Psychologie sportu*. 3. vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4744-9.

SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

*Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

### **Internetové zdroje**

Chorály - FANSSPARTA. Homepage - FANSSPARTA [online][cit.2022-12-12]  
Dostupné z: <https://fanssparta.wgz.cz/rubriky/choraly>

V Edenu „Smrt Spartě“, na Letné „Jude Slavie“. Rivalita rozděluje fanoušky vlastních táborů | PrahaIN. PrahaIN [online]. Copyright © 2022 [cit. 13.12.2022]. Dostupné z: <https://www.prahain.cz/sport/fotbal/v-edenu-smrt-sparte-na-letne-jude-slavie-rivalita-rozdeluje-fanousky-vlastnich-taboru-9162.html>

Brusel 1985: Od tragédie na stadionu Heysel uplynulo 35 let | Reflex.cz. Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie [online]. Copyright © 2001 [cit. 17.02.2023]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/101396/den-kdy-fotbal-znamenal-smrt-od-tragedie-v-bruselu-ubehlo-35-let.html>

Statistické přehledy kriminality za rok 2022 - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2022.aspx>

## **Seznam tabulek**

Tabulka č. 1 – Charakteristika výzkumného vzorku .....	36
Tabulka č. 2 – Vzdělání informantů .....	39
Tabulka č. 3 – Zaměstnání informantů .....	40
Tabulka č. 4 a 5 – Užívání návykových látek.....	42



## Příloha

### Ukázka rozhovoru s informantem

**Tazatelka:** Na začátek mi prosím řekni základní informace, tedy kolik ti je let, jak dlouho jsi chuligánem a k jaké skupině patříš.

**Informant č.1:** Minulej týden jsem měl narožky, je mi 32. Jsem ze skupiny Berserk, ta patří k Bohemce a členem jsem už 7 let.

**Tazatelka:** Dodatečně tedy vše nejlepší. Můžeš mi říct, jaké je tvé nejvyšší dosažené vzdělání?

**Informant č. 1:** Mám učňák, elektrikář slaboproud. Nebyl jsem extra student. Škola mě nebavila. Naši ze mě chtěli mít doktora, ale já nebyl studijní typ.

**Tazatelka:** Jaké je tvé povolání? Živíš se tím, co jsi studoval?

**Informant č. 1:** Tak napůl. Jsem montér solárních elektráren. To jsou takové ty panely, co se dávají na střechu a svítí na ně slunko. Musel jsem ale absolvovat hodně školení a dodělat si dost certifikátů, abych to mohl dělat. Ale je to dobrá práce, hlavně dobře placená.

**Tazatelka:** Říkal jsi, že tě obor studia na střední nebavil. Tahle práce tě baví?

**Informant č. 1:** Jo, určitě víc než klasická elektrikařina.

**Tazatelka:** Byl jsi někdy trestaný? Ať už v souvislosti s fotbalem, nebo ve svém běžném životě.

**Informant č. 1:** Ne, nebyl.

**Tazatelka:** Užíváš nějaké návykové látky?

**Informant č.1:** To asi každej v dnešní době. Fotbal se neobejde bez piva, na oslavách nebo tak si rád dám něco tvrdšího. Od 15 let kouřím a občas si zahulím. Většinou ale taky při nějaký zvláštní příležitosti. Nic dalšího jsem nikdy v životě nebral. Já to moc neuznávám, jsou to s××××y. (vulgarismus)

**Tazatelka:** Máš kromě fotbalu ještě nějaký jiný koníček?

**Informant č. 1:** Rád dělám se dřevem. Práce s ním mě fakt uklidňuje.

**Tazatelka:** To je hezký koníček. Jak to vypadá? Vyřezáváš sošky, nebo vyrábíš nějaký nábytek?

**Informant č. 1:** Sošky nevyřezávám, to je mravenčí práce. Spíš jsem takovej amatérskéj kutil a vyrábím jednoduchej nábytek a nějaký maličkosti jako dekorace. Většinou pro kámoše.

**Tazatelka:** Můžeš mi říct něco o své rodině? Vyrůstal jsi s oběma rodiči?

**Informant č. 1:** Jo, vyrůstal. Naši ale byli hodně vytížený, protože táta dělá obvod'áka a máma je zdravotní sestra. Proto chtěli, abych byl doktor. Mysleli si, že půjdu v jejich stopách. Teda spíš si to myslel táta. Naši hodně pracovali, a i když se mi snažili věnovat maximum času co mohli, většinou to vypadalo tak, že jsem byl nejdýl ze všech děcek ve družině a v pubertě jsem se většinou coudal s kámošema po sídlišti, než abych měl nějakou smysluplnou aktivitu.

**Tazatelka:** Máš nějaké sourozence?

**Informant č. 1:** Ne, jsem jedináček.

**Tazatelka:** Máš nějakou přítelkyni?

**Informant č.1:** Teď momentálně ne. Měl jsem, ale už je to dávno.

**Tazatelka:** Jak je to dlouho, co jste se rozešli?

**Informant č.1:** Víc jak 3 roky.

**Tazatelka:** V době, kdy jste spolu byli věděla o tvých aktivitách? Co na to říkala?

**Informant č. 1:** Ona mejach aktivitách věděla. Sice proti tomu měla vyhraněný názor, ale v našem vztahu se to snažila tolerovat.

**Tazatelka:** Máš děti?

**Informant č. 1:** To díky Bohu nemám. Nebo aspoň o nich nevím.

**Tazatelka:** S kým bydlíš?

**Informant č. 1:** Bydlím sám v pronajatý garsonce na sídlišti ××××× (název sídliště).

**Tazatelka:** Můžeš mi říct, jak dlouho chodíš na fotbal?

**Informant č. 1:** To už je dlouho. Aktivně jsem začal chodit ve svých šestnácti. Poprvé mě na fotbal vzal táta, tenkrát hrála Bohemka s Baníkem. Nějakou dobu jsme spolu chodili pravidelně na každý domácí zápas. Byla to jedná aktivita, kterou jsme s tátou měli společnou.

**Tazatelka:** Říkal jsi, že jsi členem skupiny Berserk. Máš tady nějakou specifickou roli?

**Informant č.1:** Teď už nemám, jsem normální člen. V minulosti jsem byl ale spíkr v kotli. Tahle moje aktivita trvala skoro dvě sezony. Bylo to ještě v době, kdy jsem neměl práci. Ale pak jsem si práci našel a už nebylo tolik času. Tahle role je na stadionu hrozně důležitá a je to časově dost náročný. Tak jsem se rozhodl megafon předat někomu dalšímu.

**Tazatelka:** Co tě vedlo k tomu, aby ses k chuligánům přidal?

**Informant č. 1:** Já jsem se k nim přidal, protože jsem chodil na každé zápas a vždycky na konci jsem se cejtil hrozně nabuzenej. Potřeboval jsem ten adrenalin ze sebe nějakým způsobem dostat. Taky mi vadilo, že se chuligáni soupeřů chovají jako č××××i (vulgarismus) a měl jsem potřebu si to s nima nějakým způsobem vyříkat.

**Tazatelka:** Když jsi na stadionu, cítí uješ nějaká preventivní opatření ze strany klubu?

**Informant č.1:** Ne, protože se to vždycky stejně obejde. Pyro je taky zakázaný a vždycky si najdeme nějaký způsob, jak ho na ten stadion dostat.

**Tazatelka:** Co pro tebe znamená být chuligán?

**Informant č. 1:** Životní styl. Jsem chuligán už tak dlouho, že je to mojí součástí. Když jsem na fotbale, cítím se volnej. Můžu vypnout mozek, utéct od běžnejch starostí a po zápase při nějakých střetech nebo bitkách ze sebe můžu vypustit všechn ten nahromaděnej adrenalin, kterej v sobě po každým zápase mám.

**Tazatelka:** Je podle tebe nějaký důvod, proč se k chuligánům přidat?

**Informant č. 1:** Určitě ano. Najdete nový přátelství, který jsou pevný. Prostě kámoši na celý život. Taky kolem sebe budete mít lidi, který se zajímají o to stejné co vy. Řekl bych, že jsme jedna rodina. V dobrém i zlém, na život i na smrt.

**Tazatelka:** Ublížila ti někdy skutečnost, že jsi chuligán ve tvém osobním životě?

**Informant č. 1:** Ne. Já o tom totiž nemluví a moc lidí to o mně neví.

**Tazatelka:** Má poslední otázka je, jestli jsi někdy litoval toho, že jsi se stal chuligánem?

**Informant č.1:** Nikdy v životě.